

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA OBCHODU A CESTOVNÍHO RUCHU

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání – Retail Management

**Efektivnost poskytování veřejných služeb
v obci Pelhřimov – slučování středních škol
(bakalářská práce)**

Vedoucí bakalářské práce

prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc.

Autor

Lenka Běhounková

2012

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka BĚHOUNKOVÁ**
Osobní číslo: **E09164**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Efektivnost veřejných služeb v obci Pelhřimov**
Zadávací katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Zhodnocení současného stavu problematiky efektivnosti poskytování veřejných služeb v obci. Posouzení ekonomické situace a efektivnosti poskytování služeb ve vybrané obci. Analýza vybraného problému - poskytování vzdělávacích služeb, problematika školství v Pelhřimově. Diskuse výsledků a doporučení.

Metodický postup:

1. Studium literatury
2. Sběr a utřídění primárních a sekundárních dat
3. Analýza
4. Návrhy řešení ke zlepšení

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Cíle a metody. 4. Analýza a syntéza poznatků z vlastního zkoumání. 5. Vlastní návrhy. 6. Závěr. 7. Seznam literatury.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **30 - 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Krajewski, M., Van de Gronden, J., Neergaard, U. *The Changing Legal Framework for Services of General Interest in Europe*. Haag: A.T.M.C. Asser Press product, 2011.

Ochrana, F. *Zabezpečování veřejných služeb v obcích*. Praha: Ekopress, 2007.

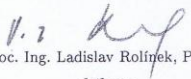
Ochrana, F., Fantová Šumpíková, M., Pavel, J., Nemeč, J. a kol. *Efektivnost zabezpečování vybraných veřejných služeb na úrovni obcí*. Praha: Nakladatelství Oeconomia, 2007.

Szyscak, E., Davies, J., Andenaes, M., Bekkedal, T. *Developments in Services of General Interest*. Haag: A.T.M.C. Asser Press product, 2011.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc.**
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: **15. února 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **16. dubna 2012**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (20)
370 05 České Budějovice

Ing. Kamil Pícha, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 3. března 2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Efektivnost optimalizace sítě středních škol ve vybraném kraji“ vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 sb. v plném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Pelhřimově 16. 4. 2012

.....
Lenka Běhounková

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí práce prof. Ing. Jiřině Jílkové, CSc. za její cenné rady a připomínky při vypracovávání této práce.

Obsah

1. Úvod	3
2. Přehled řešené problematiky	6
2.1 Veřejný sektor	6
2.2 Veřejné služby	8
2.2.1 Efektivnost poskytování veřejných služeb	9
2.2.2 Reforma veřejné správy	10
2.3 Školství	11
2.3.1 Vzdělávání v ČR	11
2.3.2 Současný vzdělávací systém v ČR.....	13
2.3.3 Financování školství v ČR.....	21
2.3.4 Vývoj veřejných výdajů na vzdělávání v ČR.....	22
2.3.5 Školská reforma.....	24
2.4 Dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR.....	25
2.4.1 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy z roku 2005	25
2.4.2 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy z roku 2007	25
2.4.3 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v období 2011–2015.	26
2.5 Demografický vývoj.....	27
2.6 Optimalizace sítě škol.....	29
3. Optimalizace sítě středních škol v kraji Vysočina	32
3.1 Charakteristika kraje Vysočina	32
3.2 Demografický vývoj v kraji	34
3.3 Pelhřimovsko.....	38
3.4 Optimalizace sítě středních škol v kraji Vysočina.....	40
3.4.1 Analýza optimalizace sítě středních škol v kraji Vysočina	43
4. Závěr.....	50
5. Resumé.....	52
6. Seznam použité literatury	54
7. Seznam grafů, obrázků, tabulek a příloh	57

8. Přílohy	58
------------------	----

1. Úvod

Veřejné služby, nebo také služby v obecném zájmu, jsou součástí celospolečensky uznávaných hodnot a základním prvkem společnosti. Jejich úloha má zásadní význam z hlediska zvyšování kvality života všech občanů a úsilí o překonání sociálního vyloučení a společenské izolace. Vzhledem k jejich vlivu na ekonomiku a výrobu jiného zboží je efektivnost a kvalita těchto služeb faktorem podporujícím konkurenceschopnost a vyšší soudržnost.

Významnou a veřejností velmi sledovanou oblast veřejných služeb představuje školství. Snaha o snižování nákladů na školství a o zvyšování kvality poskytovaných vzdělávacích služeb jsou předmětem optimalizace sítě škol. Jednou z cest prosazované optimalizace je slučování škol. Toto téma je v současné době předmětem mnoha vášnivých diskusí v politických kruzích i v široké veřejnosti. Předložená práce na tyto diskuse o ekonomické a sociální výhodnosti slučování škol reaguje.

České školství se v současné době nachází ve velmi neuspokojivém stavu. Důkazem toho je například fakt, že čeští žáci a studenti zdaleka nedosahují takových výsledků v mezinárodních srovnávacích testech jako jejich vrstevníci z vyspělých zemí světa. Obsazují dokonce až ty nejzazší místa v žebříčcích mezinárodního srovnávání studentů. I v rámci EU na tom vůbec nejsme z tohoto hlediska dobře. Příčinou takového stavu je bezesporu nedostatečné financování škol, ale i způsob, jakým je české školství financováno. Ve srovnání s jinými státy EU je ze státního rozpočtu ČR vyčleňováno o poznání méně financí, a to i díky stále trvající nepříznivé ekonomické situaci, jež se má ještě dále zhoršovat. Finanční prostředky pro oblast školství zajišťuje stát prostřednictvím dotací ze svého rozpočtu. Tyto dotace však nejsou dostačující, jsou totiž vypláceny podle počtu žáků nebo studentů, které daná škola má, což rozhodně není ideální. Tím pak dochází k tomu, že školy snižují své nároky na studenty, na přijímání nových studentů, a snižují tak svoji úroveň i kvalitu výuky.

Při řešení těchto problémů se optimalizace sítě škol zdá být dobrým řešením. Příznivci tohoto řešení tvrdí, že sloučením škol se dosáhne vyšší efektivity vzdělání, sníží se náklady na provoz a vzniklé úspory se pak mohou využít tam, kde je to více potřeba.

Snížení počtu škol by také mohlo dopomoci ke snazšímu získávání peněz z evropských fondů. Naopak odpůrci argumentují tím, že třídy pak budou přeplněné, zaniknou některé školy s dlouholetou tradicí, učiliště s jedinečnou nabídkou specifických oborů, ale v praxi se pak nebude dostávat jejich absolventů. Tento nedostatek hlavně průmyslových a technických pracovníků mimochodem pociťuje český pracovní trh už teď.

Optimalizaci škol doprovází nejasnosti při výběru škol, které by se měly slučovat, a neinformovanost jak veřejnosti, tak dokonce někdy i ředitelů zainteresovaných škol. V některých případech zase jednají o sloučení škol představitelé kraje naprosto neznalí problematiky, či se jedná o slučování škol, o které je mezi uchazeči velký zájem a jejichž absolventi nemají problém s uplatněním na trhu práce. To samozřejmě vyvolává vlny protestů a nesouhlasu ze strany učitelů, studentů a jejich rodičů.

Je důležité dodat, že slučování škol nebylo tak razantním krokem, jak bylo avizováno. Jedním z důvodů jsou zmíněné protesty učitelů a žáků škol. Např. v Humpolci na Pelhřimovsku, kde se projednávalo sloučení dvou gymnázií, se proti slučování postavili studenti i rodiče a donutili tak vedení kraje od tohoto plánu ustoupit. Z původního počtu asi 1 400 školských zařízení ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy počítalo se zrušením či sloučením přibližně 20% z nich, což se ovšem nestalo. Největší problémy s naplněním kapacit mají střední odborné školy a odborná učiliště. Především tyto školy jsou předmětem slučování či rušení. Co se týče krajů, nejhůře z hlediska naplněnosti škol je na tom kraj Zlínský, Plzeňský, Ústecký, Jihomoravský nebo Moravskoslezský. Důležitou roli při slučování škol hraje demografický vývoj a migrace obyvatel. Zřizovatelé škol by se proto měli snažit o promítnutí těchto problémů do svých strategií optimalizace, aby toto slučování nebo případné rušení škol bylo efektivní a z dlouhodobého hlediska i výhodné. Tím by se dosáhlo větších úspor, které by bylo možné využít např. na zvýšení platů pedagogům.

Tato práce si klade za cíl zhodnotit optimalizaci sítě středních škol z hlediska její efektivity. Z důvodu zvýšení vypovídací schopnosti dat, která budou analyzována, rozšíří autorka zkoumanou oblast. Analýza bude realizována v konkrétním kraji, který slučování plánuje, a to v kraji Vysočina. Tento kraj se řadí mezi nejméně zalidněné kraje v České republice. Lze tedy předpokládat, že v důsledku klesajícího počtu žáků a studentů budou mít školy v tomto kraji s naplněním své kapacity problémy.

Pro získání přehledu řešené problematiky autorka nejdříve prostuduje informace z knižních pramenů, vědeckých časopisů a v neposlední řadě prostuduje internetové zdroje. Z knižních pramenů se zaměří na odbornou literaturu týkající se veřejných služeb, jejich efektivity a dále školství, způsob jeho financování a jeho současné problémy. Z internetových zdrojů využije hlavně stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, které obsahují důležité strategické dokumenty, jako jsou Dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, zprávy a stanoviska ministerstva k optimalizaci školské sítě a další. Dále je využito stránek Českého statistického úřadu, jeho demografických údajů a mnoha jiných.

Po shrnutí řešené problematiky se provede analýza současného stavu optimalizace školské sítě v kraji Vysočina a zhodnotí se efektivita této optimalizace. Pro tuto analýzu autorka čerpá data především z portálu kraje Vysočina, důležitých krajských strategických dokumentů, jako jsou Dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy kraje Vysočina nebo dokument „Východiska a průběžné vyhodnocení optimalizace sítě středních škol“, který je pro tuto práci stěžejní.

Výsledky této analýzy jsou zhodnoceny v závěru této práce.

2. Přehled řešené problematiky

2.1 Veřejný sektor

Veřejný sektor je důležitá část národního hospodářství každého státu. Zahrnuje poskytování služeb v obecním zájmu (veřejných služeb), které by bylo nemožné, nevýhodné nebo nákladné poskytovat soukromými institucemi. Rozměr poskytování těchto služeb je rozdílný v jednotlivých státech. Pro pochopení funkce veřejného sektoru je nutné vymezit pojem veřejný sektor: „*Veřejný sektor je část národního hospodářství, která je financována z veřejných financí, řízena a spravována veřejnou správou, rozhoduje se v něm veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole.*“ (Strecková, 1998, s. 23). Podle F. Ochrany rozumíme veřejným sektorem „... *tu oblast společenské reality..., která se nachází ve veřejném vlastnictví, v níž se z politického hlediska rozhoduje veřejnou volbou a uplatňuje se v ní veřejná kontrola, přičemž účelem fungování veřejného sektoru je naplňování veřejného zájmu a správa věcí veřejných.*“ (Ochrana, 2001, s. 11) Peková, Pilný, Jetmar (2008) uvádějí, že k rozvoji veřejného sektoru vedlo především selhání sektoru soukromého, popř. selhání trhu. Veřejný (neziskový) a soukromý (ziskový) sektor se navzájem doplňují a jejich vzájemné soužití je podstatou smíšené ekonomiky. Hlavním úkolem veřejného sektoru je zajišťování veřejných statků pro občany a také napravování a odstraňování dalších důsledků tržního selhání, viz negativní externalita.

„*Často se hovoří o veřejné politice, jejímž nástrojem je veřejný sektor. Vymezení funkcí veřejného sektoru není jednotné. Veřejnému sektoru se přisuzují funkce ekonomická, sociální a politická.*“ (Peková, Pilný, Jetmar, 2008, s. 31)

S ekonomickou funkcí veřejného sektoru souvisí zabezpečování veřejných statků, odstraňování negativních dopadů selhání trhu (negativní externalita). Ve veřejném sektoru jsou vytvářeny pracovní příležitosti, což se projevuje na celkové míře zaměstnanosti.

Sociální funkce veřejného sektoru představuje prospěšnost služeb veřejného sektoru, zejména služeb pro sociálně slabší jedince (neziskové organizace). Veřejný sektor tedy takto ovlivňuje sociální vztahy a postavení obyvatel.

Politická funkce veřejného sektoru využívá veřejný sektor pro politické soupeření, např. proces veřejné volby. Činnost veřejného sektoru je ovlivňována hospodářskou politikou, která má charakter veřejné politiky. Je to proto, že jejich cíle i nástroje jsou předmětem veřejného rozhodování v zákonodárném sboru, u komunální politiky v zastupitelstvu obce. Činnost jednotlivých resortů veřejného sektoru ovlivňují jednotlivé dílčí politiky. K základním činnostem (ekonomicko-sociálním funkcím) patří:

- a) zajistit potřebné veřejné statky
- b) zabezpečit tzv. hraniční statky (ekonomické statky, které jsou na hranici mezi soukromými a veřejnými statky)
- c) podílet se na vytvoření podmínek pro fungování soukromého sektoru
- d) přispívat k ekonomickému růstu
 - vytvářet podmínky pro růst zaměstnanosti
 - vytvářet podmínky pro zkvalitnění lidského života
- e) dosahovat větší spravedlnosti v rozdělování. (Peková, Pilný, Jetmar, 2008)

Do veřejného sektoru patří:

- justice,
- policie,
- armáda,
- školství,
- věda a výzkum,
- kultura a památková péče,
- tělesná kultura a sport,
- zdravotnictví,
- sociální služby,
- veřejná hromadná doprava,
- spoje,

- sociální bydlení,
- informační systémy a masmédiá,
- telekomunikace,
- vodní hospodářství – regulace vodních toků a další činnosti,
- oblasti ochrany životního prostředí,
- hospodaření s odpadem,
- v některých zemích i energetické hospodářství.

2.2 Veřejné služby

Veřejnými službami jsou nazývány ty služby, které jsou vytvořeny, organizovány nebo regulovány orgánem veřejné správy. Služba by měla být poskytována způsobem, který je nezbytný pro uspokojení společenských potřeb.

Veřejné služby se staly tak neodmyslitelnou součástí moderního života, že jejich poskytování by mělo být zajišťováno už z morálních důvodů. Často jsou také spojovány se základními lidskými právy, neboť mají zásadní význam pro zvyšování kvality života občanů a snahu o překonání vyloučení ze společnosti a sociální izolace.

Rozsáhlý rozvoj poskytování veřejných služeb především v rozvinutých zemích nastal v 19. století, souběžně s rozvojem poskytování vody a plynu ve městech. Jiné služby, jako například elektrickou energii nebo zdravotní péči začala zajišťovat vláda. Ve většině vyspělých zemí jsou takovéto služby stále poskytovány místní vládou.

V první polovině 20. století odstartoval proces znárodnění služeb. Kvůli rozsáhlým škodám v oblasti průmyslu a ekonomiky, způsobeným oběma světovými válkami, bylo nezbytné centrální plánování, aby se tak zajistila maximálně efektivní produkce. (Public service, 2012)

Veřejné služby mají také zásadní význam pro Evropskou unii (EU), které je Česká republika členem od roku 2004 – sociální, ekonomická a územní soudržnost, vysoká zaměstnanost, sociální začlenění a ekonomický růst. EU podporuje spolupráci a výměnu cenných zkušeností mezi zeměmi společenství, a tím přispívá k vyšší kvalitě těchto slu-

žeb, a poskytuje finanční podporu pro jejich rozvoj a modernizaci. Následkem toho teď rostoucí podíl těchto služeb přechází do pole působnosti EU.

V rámci Evropské unie byla dne 21. května 2003 vydána „Zelená kniha o službách v obecném zájmu“, schválená Evropskou komisí, která zahájila veřejnou diskusi o celkové úloze Evropské unie při určování cílů veřejné služby, jež mají služby v obecném zájmu sledovat, jakož i o způsobech organizace, financování a hodnocení těchto služeb.

V reakci na to vyšla dne 12. května 2004 „Bílá kniha o službách v obecném zájmu“, která vychází ze závěrů diskuse k „Zelené knize“ a popisuje přístup, který zastává Evropská komise při formulaci pozitivní úlohy Evropské unie v rozvíjení vysoce kvalitních služeb v obecném zájmu a hlavní prvky její strategie, zaměřené na zajištění přístupu všech občanů a podniků v Unii k vysoce kvalitním a cenově dostupným službám v obecném zájmu

2.2.1 Efektivnost poskytování veřejných služeb

Veřejné služby jsou statkem veřejným, tudíž by měly být přístupné všem obyvatelům daného státu. Jsou zajišťovány státem, přičemž hlavním zdrojem prostředků na jejich financování jsou daně. Naše společnost se v současné době nachází v nepříznivé ekonomické situaci, s čímž souvisí problémy s financováním veřejných služeb - financování je neefektivní nebo nedostatečné. Problematika efektivního zabezpečování veřejných statků služeb je předmětem veřejné diskuse. Je ovšem nutno podotknout, že *„dosud v našich podmínkách nebyla vytvořena metodika systémového rozhodování o metodách poskytování veřejných služeb, která by brala na zřetel dosavadní stupeň teoretického poznání problému, jakož i poznatky primárního výzkumu v této oblasti.“* (Ochrana, Fantová Šumpíková, Pavel, Němec a kol., 2007, s. 9)

Tito autoři dále ve své publikaci rozdělují faktory ovlivňující efektivitu poskytování veřejných služeb na dvě základní skupiny – na faktory objektivní a subjektivní. Objektivní faktory nejsou závislé na lidském faktoru (manažerské schopnosti, připravenost). Zatímco mezi subjektivními faktory a připraveností lidského faktoru existuje přímá souvislost.

2.2.2 Reforma veřejné správy

V souvislosti s reformou veřejné správy došlo a stále dochází v České republice k mnoha významným změnám v kompetencích a odpovědnosti za zajišťování kvalitních a dostupných veřejných služeb. Cílem reformy veřejné správy je v maximální možné míře odstranit dosavadní nedostatky v jejím výkonu. Jde především o její komplexní systémovou změnu, decentralizaci, dekoncentraci a profesionalizaci.

První myšlenky o reformě veřejné správy se začaly objevovat již po listopadu roku 1989, tedy po svržení komunistického režimu. Tehdy existovaly dvě úrovně centrální vlády – federální vláda a vláda dvou republik (České a Slovenské) a další stupně – krajská a místní státní správa. Tu vykonávaly národní výbory. Po parlamentních volbách v roce 1990 se podstatně změnil systém veřejné správy. Byly zrušeny národní výbory a vytvořeny obce s vlastní samosprávou. Plánovaná reforma se měla ubírat směrem k decentralizaci státní správy. Od voleb do obecních zastupitelstev existovala územní samospráva na základním, obecním stupni. Na stupni okresním byly zřízeny okresní úřady jako orgány státní správy s všeobecnou působností.

Dalším krokem bylo v roce 1993 předložení Návrhu reformy územní správy v České republice, který byl schválen v roce 1994.

V letech 1996 – 1997 byly pro další postup reformy vydány dva stěžejní dokumenty – Koaliční dohoda a Programové prohlášení vlády, ve kterých se vláda zavázala ke zřízení regionální samosprávy, revizi kompetencí veřejné správy, její racionalizaci a vyšší profesionalitě.

30. 6. 1997 byla předložena a následně také schválena koncepce reformy veřejné správy.

3. 12. 1997 byl dále přijat ústavní zákon, který vytvořil 14 vyšších územních samosprávních celků - krajů, čímž bylo stvrzeno regionální uspořádání státu.

O dva roky později byly přijaty zákony o obcích, o krajích, o volbách do zastupitelstev krajů a další. Vlastní činnost začala krajská zastupitelstva a další krajské orgány včetně krajských úřadů vykonávat 1. 1. 2001.

Důležitou změnou bylo k 31. 12. 2002 ukončení činnosti okresních úřadů a přenesení jejich působnosti na kraje a obce s rozšířenou působností.

Pro krajskou správu byl zvolen tzv. jednotný model veřejné správy, což znamená, že obec i kraj mají dvojitou působnost – samostatnou, v jejímž rámci zabezpečují vymezené záležitosti, což zahrnuje i školství, a přenesenou, v jejímž rámci zabezpečují výkon státní správy. Část správních kompetencí, která by měla být občanům k dispozici, ale malé obce ji vykonávat nemohou, byla delegována na tzv. obce s rozšířenou působností. (Reforma krajské správy, 2006)

Tato reforma, resp. hlavně přenesení působnosti okresních úřadů na kraje a obce s rozšířenou působností samozřejmě ovlivnilo i oblast vzdělávání, která je nedílnou součástí veřejných služeb. Právě tyto veřejné služby v oblasti vzdělávání jsou častým a diskutovaným problémem v našich politických kruzích.

2.3 Školství

Z charakteru vzdělání vyplývá, že svými užitky zasahuje do všech oblastí rozvoje života společnosti, tedy i do oblasti ekonomické. Tady se projevuje především jako jeden z faktorů ekonomického růstu.

Problematika vzdělávání je prioritní pro každý stát. Je totiž důležitým aspektem pro hospodářský, sociální i kulturní rozvoj dané země. Z ekonomického hlediska je vzdělání považováno za jedno z nejdůležitějších odvětví veřejného sektoru, neboť je rozhodujícím faktorem pro rozvoj lidského kapitálu.

Vzdělání lidí jsou předpokladem pro další hospodářský rozvoj státu, lepší adaptabilitu na neustále se měnící stav trhu práce, snadnější zvládnutí nových technologií v oblasti národního hospodářství nebo zajištění produkce kvalitních statků. V současném školství se setkáváme se třemi druhy statků – s čistými veřejnými statky, smíšenými statky a statky privátními. (Peková, Pilný, Jetmar, 2008)

2.3.1 Vzdělávání v ČR

Veřejná správa je zajišťována státní správou a územní samosprávou. Hlavními orgány státní správy jsou jednotlivá ministerstva. Oblast vzdělávání spravuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Územní samospráva je rozdělena do dvou stupňů –

prvním stupněm jsou obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a druhým vyšší územní samosprávné celky – kraje. (Struktury systémů vzdělávání, odborné přípravy a vzdělávání dospělých v Evropě, 2003)

Obecný právní rámec vzdělávání zajišťuje Ústava České republiky, přijatá 16. prosince 1992. Práva občanů a povinnosti státu ve vzdělávání jsou dány Listinou základních práv a svobod, která zaručuje právo na vzdělání, a to „*na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.*“ (Listina základních práv a svobod, hlava čtvrtá, článek 33, 1992) Další základní povinnosti a práva jsou deklarována v dalších zákonech.

1. ledna 2005 vstoupil v platnost nový školský zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Jsou v něm formulovány zásady a cíle vzdělávání, dvouступňový systém tvorby vzdělávacích programů a výchovně-vzdělávací soustava. Zákon stanovuje strategie rozvoje výchovně-vzdělávací soustavy na národní i regionální úrovni. Stanoví délku a způsob plnění povinné školní docházky, pro jednotlivé vzdělávací úrovně upravuje podmínky pro přijetí, organizaci vzdělávání a ukončení studia. Dále definuje osoby se zvláštními vzdělávacími potřebami a upřednostňuje jejich integraci do běžných tříd před odděleným vzděláváním. Upravuje také správní problematiku – právní postavení škol veřejných i soukromých, jejich zřizování (popř. zrušování), registraci, financování, kompetence ředitele a jednotlivých správních úrovní. Zákon obsahuje řadu prováděcích předpisů blíže upravujících organizaci vzdělávání na jednotlivých úrovních, školské služby, financování atd. (Struktury systémů vzdělávání, odborné přípravy a vzdělávání dospělých v Evropě, 2003)

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, „*upravuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich další vzdělávání a kariérní systém.*“ (Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, § 1, odst. 1)

Zákon o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením (č. 306/1999 Sb.) nahradil předchozí úpravu dotací prostřednictvím nařízení vlády. (Struktury systémů vzdělávání, odborné přípravy a vzdělávání dospělých v Evropě, 2003)

Zákon č. 383/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, upravuje výchovu dětí a náctiletých bez rodinného zázemí nebo s poruchami chování. (Struktury systémů vzdělávání, odborné přípravy a vzdělávání dospělých v Evropě, 2003)

Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách podpořil rozvoj soukromého sektoru v oblasti vysokého školství. Prosadil změnu právního postavení vysokých škol, které jsou nyní považovány za veřejnoprávní instituce, disponující samostatností a vlastním majetkem. (Struktury systémů vzdělávání, odborné přípravy a vzdělávání dospělých v Evropě, 2003)

V květnu 2006 vstoupil v platnost zákon č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání). Tento zákon *„upravuje systém ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, kvalifikace, kvalifikační standardy dílčí kvalifikace, hodnotící standardy dílčí kvalifikace, Národní soustavu kvalifikací, pravidla udělování, prodlužování platnosti a odnímání autorizace k ověřování výsledků dalšího vzdělávání, práva a povinnosti účastníků dalšího vzdělávání, působení orgánů vykonávajících státní správu v oblasti ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.“* (Zákon č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, § 1, odst. 1)

2.3.2 Současný vzdělávací systém v ČR

Současný vzdělávací systém v České republice upravuje Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělání (International Standard Classification of Education – **ISCED**). Tato norma byla vytvořena UNESCem počátkem 70. let. Je to nástroj pro shromažďování, zpracování a zpřístupnění vzdělávacích statistik v jednotlivých zemích světa i z mezinárodního hlediska. Hodnotí dvě hlavní klasifikační hlediska - úroveň vzdělávání a obor vzdělávání. Tento mezinárodně využitelný koncept klasifikace vzdělávání je důležitým krokem pro získání mezinárodně srovnatelných údajů o vzdělanosti populace a procesu vzdělávání v různých zemích světa. (Legislativa – Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97, 2012)

„Mezinárodní klasifikace vzdělání **ISCED 97** byla v České republice zavedena sdělením Českého statistického úřadu č. 358/2007 Sb. ze dne 13. prosince 2007. Český statistický úřad v rámci gesce nad klasifikací zajišťuje promítnutí metodických a dalších aktualizčních změn do **ISCED 97**.“ (Legislativa – Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97, 2012)

V následující tabulce autorka uvádí výše zmíněnou klasifikaci vzdělávání ISCED 97.

Tabulka 1: Mezinárodní standardní klasifikace ve vzdělávání ICSED 97

KÓD/CODE	ÚROVEŇ/LEVEL	ISCED 97 - ÚROVNĚ VZDĚLÁNÍ	ISCED 97 - LEVELS OF EDUCATION
0	ISCED 0	Preprimární vzdělání	Pre-primary education
1	ISCED 1	Primární vzdělání	Primary education
2	ISCED 2	Nižší sekundární vzdělání	Lower secondary education
2A	ISCED 2A	Nižší sekundární vzdělání, "A"	Lower secondary education, "A"
2B	ISCED 2B	Nižší sekundární vzdělání, "B"	Lower secondary education, "B"
2C	ISCED 2C	Nižší sekundární vzdělání, "C"	Lower secondary education, "C"
3	ISCED 3	Vyšší sekundární vzdělání	Upper secondary education
3A	ISCED 3A	Vyšší sekundární vzdělání, "A"	Upper secondary education, "A"
3B	ISCED 3B	Vyšší sekundární vzdělání, "B"	Upper secondary education, "B"
3C	ISCED 3C	Vyšší sekundární vzdělání, "C"	Upper secondary education, "C"
4	ISCED 4	Postsekundární neterciární vzdělání	Post-secondary non-tertiary education
4A	ISCED 4A	Postsekundární neterciární vzdělání, "A"	Post-secondary non-tertiary education, "A"
4B	ISCED 4B	Postsekundární neterciární vzdělání, "B"	Post-secondary non-tertiary education, "B"
4C	ISCED 4C	Postsekundární neterciární vzdělání, "C"	Post-secondary non-tertiary education, "C"
5	ISCED 5	Terciární vzdělání - první stupeň	First stage of tertiary education
5A	ISCED 5A	Terciární vzdělání - první stupeň, "A"	First stage of tertiary education, "A"
5B	ISCED 5B	Terciární vzdělání - první stupeň, "B"	First stage of tertiary education, "B"
6	ISCED 6	Terciární vzdělání - druhý stupeň	Second stage of tertiary education

Zdroj: ČSÚ

V níže uvedené tabulce je uveden přehled kódového značení úrovní vzdělávání.

Tabulka 2: Přehled kódového značení úrovně vzdělávání podle ISCED 97

Kód	Úroveň vzdělání
0	preprimární vzdělávání
1	primární vzdělávání
2	nižší sekundární vzdělávání
	2A - stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání
	2B - přípravný stupeň pro pracovní trh
	2C - stupeň směřující na pracovní trh
3	vyšší sekundární vzdělávání
	3A - stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání
	3B - přípravný stupeň pro pracovní trh
	3C - stupeň směřující na pracovní trh
4	postsekundární vzdělávání nižší než terciární
	4A - stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání
	4B - prakticky zaměřené studium
5	první stupeň terciárního vzdělávání
	5A - stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání
	5B - prakticky zaměřené studium
6	druhý stupeň terciárního vzdělávání

Zdroj: ČSÚ

Nyní autorka vymezí jednotlivé typy vzdělání.

Preprimární vzdělávání

Preprimární vzdělávání zajišťují mateřské školy pro děti zpravidla od 3 do 6 let. Děti se zde integrují do společnosti, osvojují si základní pravidla chování. Preprimární vzdělávání napomáhá při vyrovnávání nerovnoměrností ve vývoji dětí a připravuje je na další stupeň vzdělání – primární. Preprimární vzdělávání je zcela dobrovolné, záleží pouze na rodičích, zda své dítě do tohoto zařízení umístí. (Česká vzdělávací soustava a alternativní školy, 2009)

Primární a nižší sekundární vzdělávání (1. a 2. stupeň základních škol)

Stupně primárního a nižšího sekundárního vzdělání dosáhnou žáci úspěšným dokončením vzdělání na základní škole, na nižším stupni víceletého gymnázia nebo absolvováním nižšího stupně osmileté konzervatoře. Jeho délka je 9 let, obvykle od 6. do 15. roku dítěte. Primární stupeň je pětiletý a je poskytován základními školami. Nižší

sekundární stupeň je čtyřletý a může být ukončen na základní škole, gymnáziu nebo konzervatoři. Výsledky vzdělávání se vyjadřují klasifikačním stupněm, slovně nebo kombinací obou na konci každého pololetí jednotlivých stupňů. Dokladem o získání nižšího sekundárního stupně vzdělání je vysvědčení z devátého ročníku nebo příslušného ročníku gymnázia, popř. konzervatoře.

Pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami existují základní školy speciální, které jsou schopny dětem toto vzdělání zajistit.

(Česká vzdělávací soustava a alternativní školy, 2009)

Vyšší sekundární vzdělávání (1. – 4. ročník středních škol)

Tento typ vzdělání je dosažitelný pro většinu českých obyvatel. Podmínky přijetí je úspěšné absolvování přijímacího řízení a dokončení nižšího sekundárního vzdělávání. Lze si zvolit i formu studia (denní, večerní, dálková, distanční, kombinovaná). Existuje několik typů vzdělávacích zařízení poskytujících vyšší sekundární vzdělávání, a to:

- konzervatoře
- střední vzdělávání s maturitní zkouškou
 - gymnaziální obory
 - ostatní obory
- střední vzdělávání s výučním listem
 - nástavbové studium
- střední vzdělávání

Konzervatoř je specifický typ vzdělání. Zajišťuje pro studenty vzdělání v oblasti hudby, tance, zpěvu, dramatického umění a dalších a poskytuje jim přípravu na výkon náročných uměleckých nebo pedagogických profesí. Podmínkou pro ukončení studia na konzervatoři je úspěšné složení maturitní zkoušky nebo absolutoria. Délka studia je šest až osm let.

Středního vzdělání s maturitní zkouškou lze dosáhnout studiem na střední škole nebo na gymnáziu. Přípravuje studenty na vykonávání kvalifikovaných povolání, nebo v případě gymnázií na studium na terciárním stupni (vyšší odborné a vysoké školy). Je

zakončeno maturitní zkouškou a dokladem o absolvování je vysvědčení o maturitní zkoušce.

Délka **středního vzdělání s výučním listem** je dva až tři roky. Cílem je připravit studenty na výkon kvalifikovaných činností, především manuální práce. Pro úspěšné absolvování je nutné vykonat závěrečnou zkoušku. Dokladem o absolvování je vysvědčení o závěrečné zkoušce a výuční list.

Nástavbové studium je určeno pro absolventy tříletého středního vzdělávání s výučním listem a trvá dva roky. Podmínkou jeho ukončení je úspěšné vykonání maturitní zkoušky.

Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je určeno **střední vzdělání**, které trvá jeden nebo dva roky. Ukončuje se závěrečnou zkouškou a dokladem o absolvování je vysvědčení o závěrečné zkoušce.

(Česká vzdělávací soustava a alternativní školy, 2009)

Terciární vzdělávání

Jde o nejvyšší možné vzdělání, kterého můžeme dosáhnout. Má několik úrovní:

- vyšší odborné vzdělávání
- vysokoškolské vzdělávání
 - bakalářské studijní programy
 - magisterské studijní programy
 - doktorské studijní programy

Vyšší odborné vzdělávání

Rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti získané ve středním vzdělávání a poskytuje praktickou přípravu pro výkon náročných povolání, kde není vyžadován vysokoškolský diplom. Podmínkou pro přijetí je dokončení středního vzdělávání s maturitní zkouškou a splnění podmínek přijímacího řízení. Trvá tři roky a je ukončeno úspěšnou obhajobou absolventské práce v rámci tzv. absolutoria. Jeho absolventi smějí za svým jménem používat titul DiS (diplomovaný specialista).

Vysokoškolské vzdělávání

Má v České republice i ve světě dlouhou tradici. Nejstarší česká instituce vysokého školství - Karlova univerzita, byla založena Karlem IV. již v roce 1348. Původní pětiletý systém vysokých škol byl transformován na dvoustupňový – bakalářský a navazující magisterský studijní program. Tento proces transformace ještě není ukončený, na některých vysokých školách se tedy ještě stále můžeme setkat i s pětiletým studijním programem.

Bakalářský studijní program je tří- až čtyřletý a je zaměřen na přípravu k výkonu povolání, příp. k dalšímu studiu v navazujícím magisterském programu. Podmínkou absolvování je úspěšné složení státní závěrečné zkoušky, jejíž součástí je obhajoba bakalářské práce. Absolvent získává akademický titul bakalář (Bc.).

Magisterský studijní program se zaměřuje na osvojení si teoretických poznatků, na jejich aplikaci v praxi a na rozvoj tvůrčí činnosti. Studium je ukončeno státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba diplomové práce. Magisterský navazující program může být jedno- až tříletý, samostatný magisterský studijní program čtyř- až šesti-letý. Získané akademické tituly absolventů se liší dle specifikace jednotlivých studijních programů (Mgr., Ing., MUDr, ...).

Absolventi magisterského studijního programu s titulem Mgr. mají možnost v daném studijním programu **státní rigorózní zkoušku**, pro jejíž úspěšné složení je vypracování a obhajoba rigorózní práce. Absolventům jsou udělovány tituly JUDr., MVDr., RNDr., PhDr. atd.

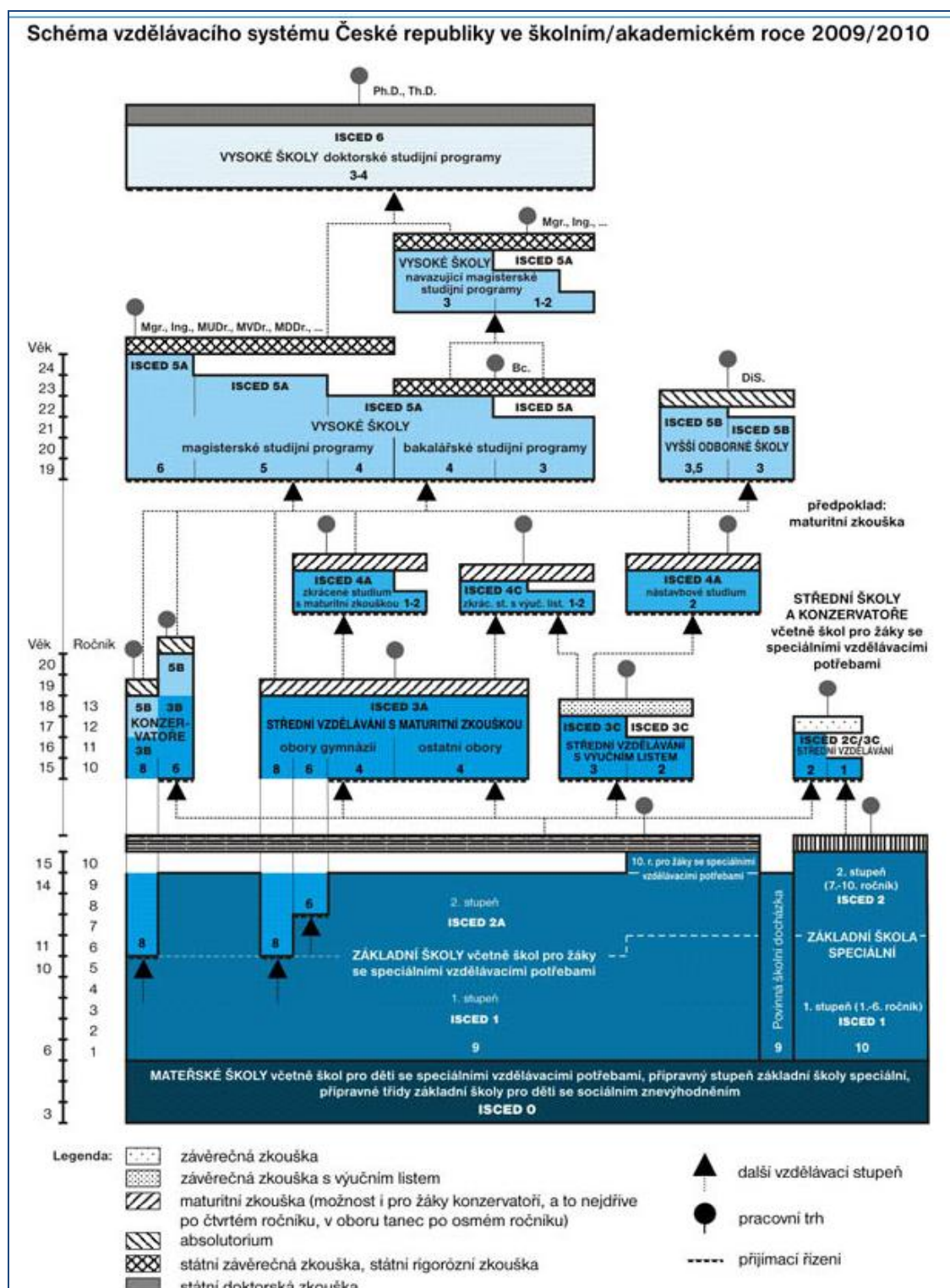
Doktorské studijní programy

Jsou určeny pro absolventy magisterských studijních programů. V jejich rámci se jejich studenti zaměřují na vědecké bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu nebo vývoje. Podmínkou úspěšného absolvování je vypracování a úspěšná obhajoba disertační práce a vykonání státní doktorské zkoušky. Absolventi získávají akademický titul doktor (Ph.D.).

(Česká vzdělávací soustava a alternativní školy, 2009)

Na následující straně autorka uvádí schéma vzdělávacího systému ČR České republiky pro školní/akademický rok 2009/2010, které názorně ukazuje, jak český vzdělávací systém funguje.

Obrázek 1: Schéma vzdělávacího systému ČR ve školním/akademickém roce 2009/2010

Zdroj: ČSÚ, 2011

2.3.3 Financování školství v ČR

Vzdělávání, resp. jeho instituce (školy, mateřské školy a jiná vzdělávací zařízení) je pokládáno za veřejný statek smíšený, tzn., užitek z něj mají nejen osoby (instituce) soukromé, ale i veřejné (společnost, stát). Důvody, díky kterým se na zabezpečování a financování vzdělávání podílí stát, jsou různé, od „zájmu společnosti na vzdělání obyvatel, přes umožnění přístupu ke vzdělání i sociálně slabším skupinám obyvatel až po tržní selhání na trhu se vzděláním.“ (Ochrana, Pavel, Vítek a kol., 2010)

Převážná část školství v ČR je financována z veřejného rozpočtu státního, krajského nebo municipálního (obecního). Každý vzdělávací proces v různých školských zařízeních má svá specifika a jeho kvalita se odráží především od dostatku finančních prostředků, které jsou těmto zařízením k dispozici. Tyto finanční prostředky jsou na základě schváleného státního rozpočtu přiděleny resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Dalším základním zdrojem finančních prostředků pro školství jsou příspěvky obcí a měst na hospodářský provoz různých předškolních zařízení, školních jídelen, mateřských a základních škol aj. Tyto finanční prostředky získávají obce jako dotaci ze státního rozpočtu přerozdělenou prostřednictvím Krajského úřadu náležejícího k příslušné obci. Pokud tyto prostředky nejsou dostačující, což je v současné době velkým problémem, musí obce vyčlenit další prostředky ze svých rozpočtů.

K financování školství přispívají i jiné instituce, jde většinou o jednotlivá ministerstva (např. Ministerstvo vnitra pro své příslušníky zajišťuje speciální kvalifikace).

Financování jednotlivých typů škol souvisí se správou příslušných škol. Z tohoto hlediska se rozlišuje (Ochrana, Pavel, Vítek a kol., 2010):

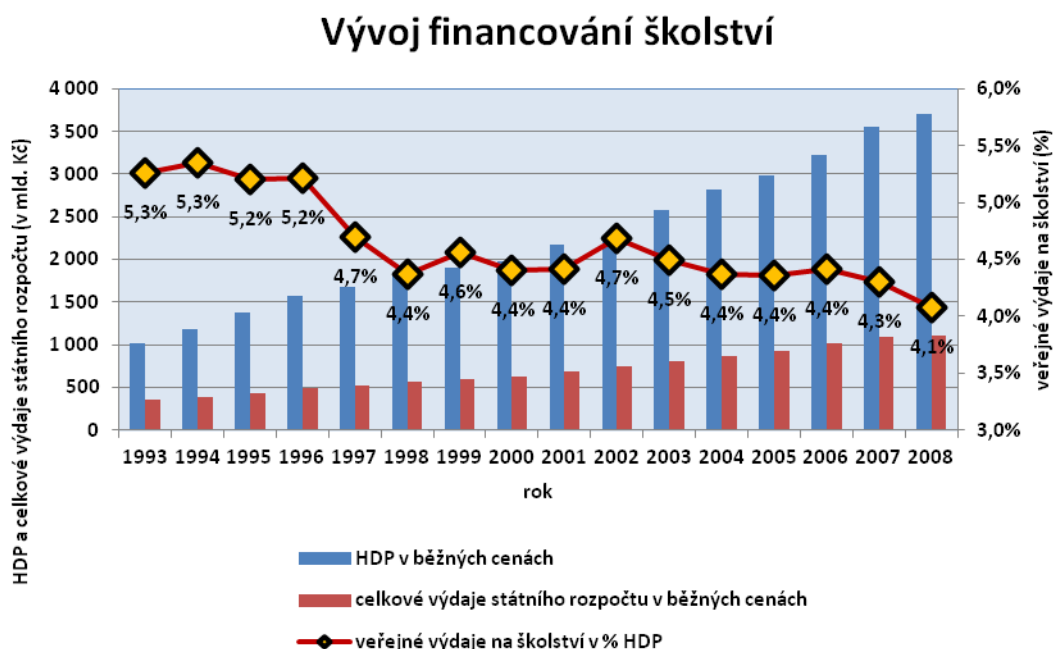
- přímo řízené a financované školství (vysoké školy)
- regionální školství (všechny typy škol kromě vysokých škol)
- ostatní přímo řízené organizace (Výzkumný ústav odborného školství – VÚOŠ, Výzkumný ústav pedagogický, Česká školní inspekce – ČŠI, orgány veřejné správy ve školství (odborní ústavy KÚ, MěÚ, OÚ))

2.3.4 Vývoj veřejných výdajů na vzdělávání v ČR

Z níže uvedeného grafu je zřejmé, že veřejné výdaje na vzdělávání v ČR měly v celém patnáctiletém období spíše rostoucí tendenci. Tzv. „úsporné balíčky“ - restriktivní opatření mezi roky 1997 a 1998 - se promítly i ve školství, a to snížením celkových finančních prostředků. V roce 1990 se na pokrytí nákladů na školství ze státního rozpočtu vyčlenilo přibližně 24 miliard Kč, v roce 2008 už to bylo více než 150 miliard. K dalšímu snížení veřejných výdajů na školství došlo v roce 2008, což je důsledkem aplikace zákona č. 26/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. (Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství), 2009)

Ačkoliv veřejné výdaje na vzdělávání v posledních dvaceti letech převážně rostly, jejich výše převedená na podíl HDP ukazuje opačný stav. *„Podíl výdajů HDP stoupal plynule až do roku 1994. Další dva roky tento podíl stagnoval a již zmíněná restriktivní opatření přivedila poměrně výrazný propad a návrat na úroveň roku 1992. Od roku 1993 do roku 1996 tvořily veřejné výdaje na vzdělávání více než 5 % HDP. Od roku 2002 podíl prostředků vynakládaných na školství k HDP stále klesá, a to na 4,1 % v roce 2008 (z 4,7 % v roce 2002).“* (Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství), 2009, s. 10)

Graf 1: Vývoj financování školství

Zdroj: Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství)

Podíl výdajů na jednotlivé typy škol byl dán změnami, kterými tato oblast vzdělávání za sledované patnáctileté období prošla. K velkým změnám došlo na přelomu let 1995 a 1996, kdy byla zavedena povinná devítiletá školní docházka. V tomto období se rapidně zvýšil podíl veřejných výdajů na základní školství, přičemž na střední školství se výdaje naopak snížily. Podíl výdajů na mateřské školy mírně poklesl, a to především díky klesajícímu počtu dětí v předškolním věku následkem nepříznivého demografického vývoje. Co se týče základních škol, tam až do roku 2003 podíl veřejných výdajů rostl. V oblasti středního odborného školství tento podíl od roku 1997 do roku 2000 klesal, rok 2001 zaznamenal mírný nárůst a od roku 2004 vykazuje opět klesající tendenci. (Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství), 2009)

2.3.5 Školská reforma

V roce 2005 zahájilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy školskou reformu, která stále probíhá. Reforma se snaží především o nápravu největších nedostatků českého školství. I když tato reforma vyvolává ve většině veřejnosti obavy, jak ukazují mezinárodní srovnání českých žáků a studentů, změny, které chce reforma zavést, jsou nutné. Pracovní trh, a nejen ten český dnes vyžaduje vzdělávání úplně odlišné, než jaké poskytuje většina českých škol.

Počátkem snah reformovat české školství byla publikace „České vzdělání a Evropa“ (tzv. Zelená kniha), která byla vydána v roce 1999, vyvolala první diskuze pedagogické veřejnosti. O dva roky později Rada pro vzdělávací politiku vydala dokument Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (tzv. Bílá kniha). V tomto dokumentu byly definovány hlavní cíle vzdělávání v ČR a na jeho základě se pak přistoupilo k realizaci školské reformy.

Na Bílou knihu navazovala tvorba Rámcových vzdělávacích programů (RVP) a příprava nových zákonů. Podle těchto programů by si školy vytvořily své vlastní unikátní školní vzdělávací programy (ŠVP). RVP vznikaly postupně pro všechny stupně vzdělávání, tj. od mateřských škol po střední školy. Své programy budou mít i základní umělecké školy a vznikají i RVP upravené pro žáky s lehkým mentálním postižením a pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Tyto programy jsou stále v přípravě.

(Reforma školství v české republice, 2006)

Hlavní změnou, kterou reforma přináší, je změna požadovaných cílů vzdělávání. Hlavním cílem vzdělávání by mělo být osvojení tzv. klíčových kompetencí, tj. schopností a dovedností uplatnitelných v praktickém životě, jako například umět spolupracovat ve skupině, umět vyjádřit svůj vlastní názor a stát si za ním apod.

Tento posun v cílech vzdělávání reflektuje vývoj moderní pedagogiky v kontextu celé Evropy. Je však také důsledkem výsledků několika mezinárodních srovnání školních systémů, kdy je českému školství opakovaně vytýkáno, že se příliš zaměřuje na předávání dat a pojmů a že téměř chybí praktická využitelnost.

Další změnou, kterou upravuje nový školský zákon, je větší integrace obsahů předmětů. Vhodné propojení témat spojování předmětů do takzvaných vzdělávacích oblastí by měla školám dopomoci především k získávání informací v logických souvislostech.

(Reforma školství v České republice, 2006)

2.4 Dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR

Tyto koncepční dokumenty ČR byly vypracovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v návaznosti na tzv. Bílou knihu, která byla vydána v roce 2001. První dlouhodobý záměr vydalo MŠMT v roce 2002, další v roce 2005, 2007 a 2011. V následující části budou jednotlivé záměry krátce analyzovány.

2.4.1 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy z roku 2005

V tomto dokumentu je nastíněna koncepce rozvoje regionálního školství v šesti základních strategických směrech dalšího rozvoje, a to: zkvalitnění a modernizace vzdělávání (pomocí kurikulární reformy), dále zajišťování kvality, monitorování a hodnocení vzdělávání, zajišťování rovnosti příležitosti ke vzdělávání, rozvoj integrovaného systému poradenství ve školství, zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků a podpora dalšího vzdělávání. Realizace těchto stanovených cílů by měla zajistit zvýšení kvality vzdělávání, absolventi škol s novým zavedeným způsobem vzdělání získají lepší uplatnitelnost na trhu práce. (Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, 2005)

2.4.2 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy z roku 2007

Tento dlouhodobý záměr představuje rozvoj výše uvedených šesti strategií. Z hlediska rovnosti příležitostí ke vzdělávání si klade za cíl zajistit rovné příležitosti pro

všechny a poskytnout šanci na rozvinutí jejich vzdělanostního potenciálu. Co se týče kurikulární reformy, ta je zde chápána jako nástroj k modernizaci vzdělávání, přičemž důraz je kladen na rozvoj klíčových kompetencí studentů pro zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce a zvýšení motivace k dalšímu vzdělávání. Další strategií pro zvýšení kvality a efektivnosti vzdělávání v ČR je zkvalitnění výuky cizích jazyků a rozvoj počítačové gramotnosti. Dále je v záměru jako další bod uvedena tvorba a zavádění systémů kvality, metod hodnocení a vlastního hodnocení škol, tzn. vytvoření systému monitorování a vlastního hodnocení škol a školských zařízení. Dalším definovaným cílem je zvyšování profesionality a zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků, tj. připravit učitele na změny ve vzdělávání a jejich inovativní práci evaluovat. Posledním definovaným směrem, kterým by se mělo české školství ubírat, je podpora dalšího vzdělávání, kterou se myslí zpřístupnění a zefektivnění dalšího vzdělávání pro měnící se společnost. (Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, 2007)

2.4.3 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v období 2011 – 2015

Základním cílem a principem Dlouhodobého záměru ČR 2011 vztahujícím se na následující 4 roky je zvýšení kvality a efektivity českého školství a tím zlepšit konkurenceschopnost ČR v mezinárodním srovnání. Co se týče strategie rozvoje regionálního školství, záměr se zaměřuje na výše zmíněné zvýšení kvality vzdělávání, na optimalizaci nabídky vzdělávání, podporu odborného vzdělávání, podporu pedagogických pracovníků a na vymezení nových metod hodnocení škol. Je zde vyhodnocen vliv demografického vývoje na jednotlivé stupně vzdělávání, změny v obsahu vzdělávání a jejich důsledky a navržena opatření pro redukci těchto nedostatků. (Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, 2011)

2.5 Demografický vývoj

Demografický vývoj je důležitým ukazatelem pro strategický rozvoj systému vzdělávání, má totiž vliv na veškeré prvky vzdělávací soustavy, jako např. i na peněžní prostředky, bez kterých by české veřejné školství ani nemohlo existovat. Posledních dvacet let se vyznačovalo odezíváním důsledků populačního nárůstu v 70. letech. Jeden z četných problémů českého vzdělávání je pokles porodnosti v 80. a ještě více v 90. letech. Na druhou stranu již od roku 2002 dochází k růstu počtu živě narozených dětí, což se ovšem v českém školství se tento nárůst projeví s určitým zpožděním, dnes jsou jím ovlivněny hlavně mateřské školy a 1. stupně škol základních. (Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství), 2009)

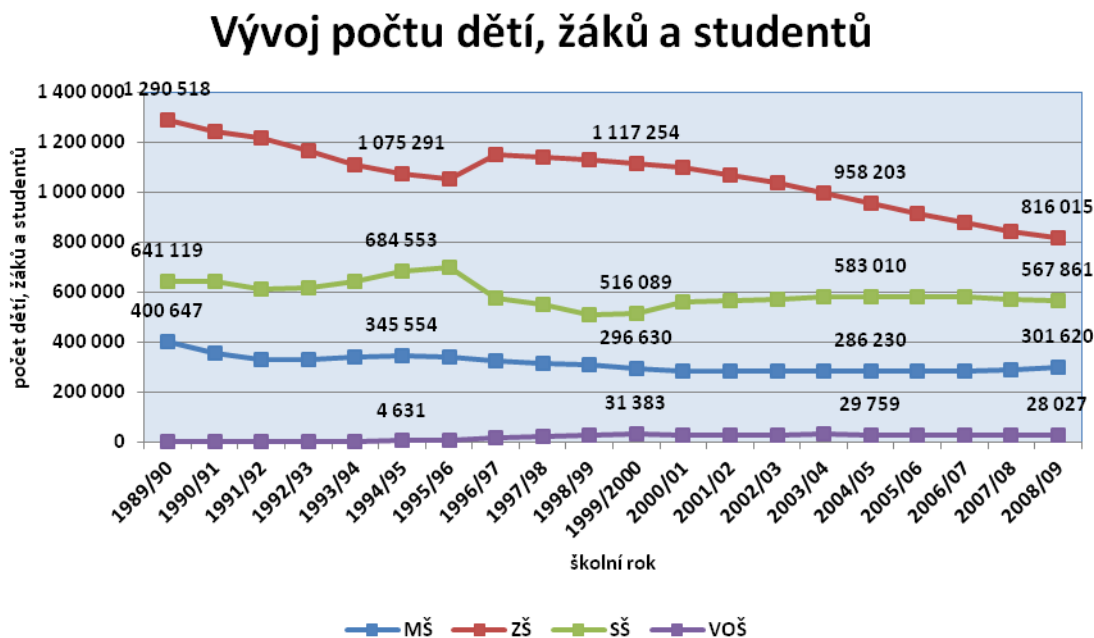
Počet živě narozených dětí v jednotlivých letech a vývoj počtu dětí, žáků a studentů znázorňují následující dva grafy.

Graf 2: Počet živě narozených dětí

Zdroj: Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství)

Graf 3: Vývoj počtu dětí, žáků a studentů

Zdroj: Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství)

Od školního roku 1989/1990 se následkem změn ve struktuře českého vzdělávání změnilo i složení žáků v jednotlivých stupních vzdělání a typech škol. Část žáků z 2. stupně základních škol se díky otevření víceletých gymnázií od školního roku 1990/1991 odejde do středního školství. To se samozřejmě dotklo základních škol, které tím pádem měly méně žáků. Další změna přišla ve školním roce 1996/1997, když byla zavedena povinná devítiletá školní docházka. V důsledku toho střední školy ztratily jeden postupový ročník.

V roce 2005 vznikly na základě novely školského zákona vyšší odborné školy (VOŠ) jako nový druh post-sekundárního studia. Vyšší odborné školy tak rozšířily nabídku terciárního vzdělání pro absolventy středních škol s maturitní zkouškou. Od roku 2005 vykazují střední odborné školy postupný vzrůst. (Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství), 2009)

2.6 Optimalizace sítě škol

Po roce 1989 došlo v ČR k výraznému zhuštění sítě středních škol. Vzniklo velké množství středních škol s poměrně rozšířenou nabídkou oborů. Od školního roku 1991/1992 je patrný velký nárůst počtu středních odborných škol. Jejich počet začal klesat po školním roce 1996/1997, kdy se školám v důsledku zavedení povinné devítileté školní docházky nepodařilo naplnit první ročníky. Podobný osud měla i gymnázia a střední odborná učiliště, u těchto typů škol však šlo o mírnější projevy. Počet gymnázií se od školního roku 1999/2000 výrazně nezměnil.

Proces optimalizace, který MŠMT zahájilo v roce 1997, se týkal především středních odborných škol a učilišť. Celkem v letech 1996 – 2000 bylo sloučeno, zrušeno nebo splynulo 343 středních škol a center praktického vyučování.

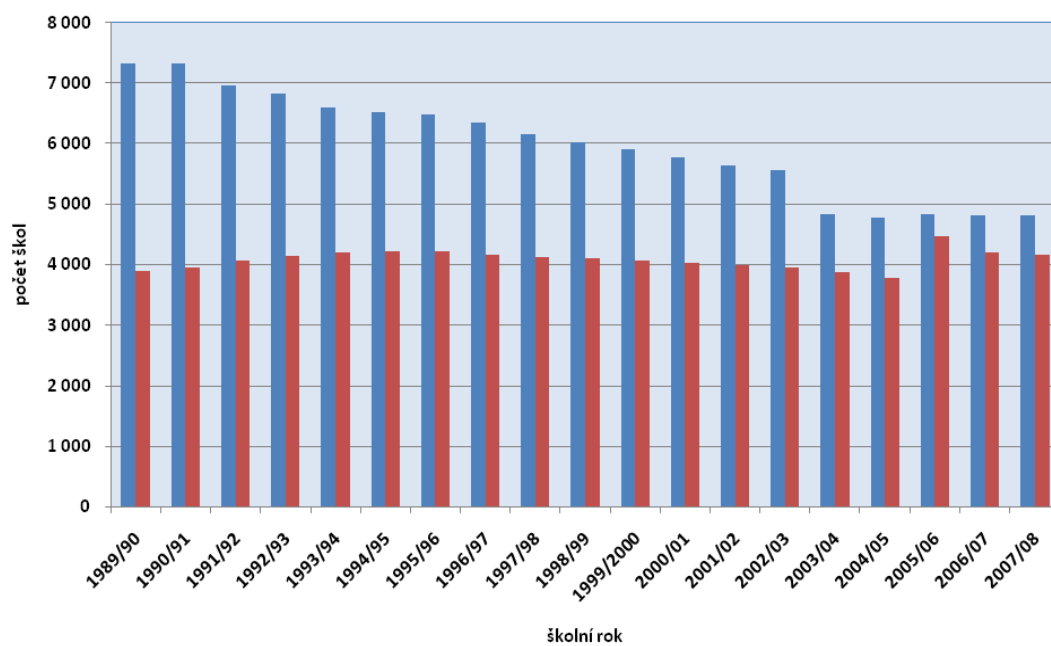
Po roce 2001, kdy došlo ke změně zřizovatelských kompetencí v rámci reformy veřejné správy, měl proces optimalizace regionální charakter. Problém nenaplněnosti školských kapacit vedení jednotlivých krajů řešila nejčastěji snižováním počtu škol nebo zvyšováním jejich průměrné velikosti. Docházelo k rušení i slučování škol a optimalizaci studijní nabídky. V letech 2000 – 2005 bylo ze školské sítě vyřazeno dalších 151 škol. V současnosti není možné konstatovat, že proces optimalizace byl úspěšný. Školy teď stojí před problémem, zda se díky podpoře různých dotací udrží na svém místě na slunci, nebo budou nuceny ukončit svou činnost

Co se týče vývoje počtů jednotlivých druhů škol a školských zařízení, tak počet mateřských škol v průběhu posledních dvaceti let postupně klesal. Počet základních škol naopak ještě do školního roku 1995/1996 vykazuje nárůst, ale v dalším období postupně dochází k jejich poklesu. U středních odborných škol si můžeme všimnout prudkého nárůstu jejich počtu na počátku 90. let, ovšem od školního roku 1996/1997 je zaznamenán jejich pokles. Počet středních odborných učilišť se v tomto období střídavě zmenšuje a zvětšuje. Gymnázia stagnují, k žádným větším změnám v jejich počtu nedochází.

(Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství), 2009)

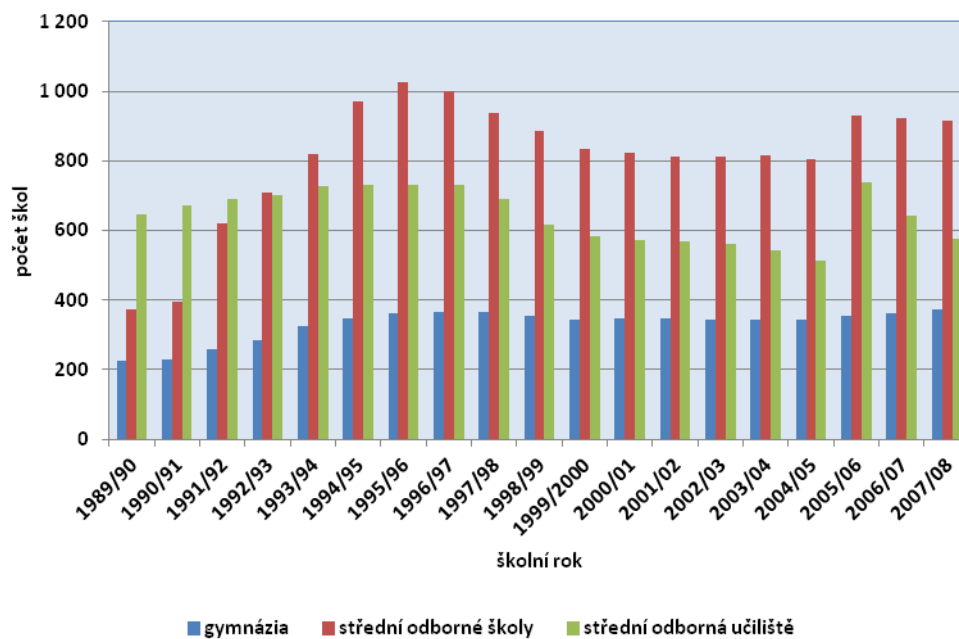
V grafech uvedených níže je znázorněn vývoj mateřských a základních škol v období od školního roku 1989/1990 do roku 2007/2008 a vývoj počtu středních škol v tomtéž období.

Graf 4: vývoj počtu mateřských a základních škol v období 1989/1990 - 2007/2008

Zdroj: Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství)

Graf 5: Vývoj počtu středních škol v období 1989/1990 - 2007/2008

Zdroj: Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství)

3. Optimalizace sítě středních škol v kraji Vysočina

3.1 Charakteristika kraje Vysočina

Obrázek 2: Kraj Vysočina

Zdroj: Webdispečink. 1999 - 2012

Kraj Vysočina je rozlohou pátý největší kraj v ČR – rozkládá se na ploše 6 796 km². Co se týče počtu obyvatel, řadíme tento kraj mezi tři nejméně zalidněné kraje v ČR. Celkový počet obyvatel je pouze 513 195.

Pro Vysočinu jsou charakteristické malé vesnice nepříliš vzdálené od místního centra, jímž bývá malé město se třemi až deseti tisíci obyvatel. Většina obcí na Vysočině má tedy podprůměrnou velikost. Na území kraje funguje 704 samosprávných obcí, tedy druhý nejvyšší počet po Středočeském kraji, z toho 34 se statutem města a 34 obcím

byl vrácen titul městys. Z hlediska sídelní struktury v 639 obcích do 999 obyvatel žije bezmála třetina populace, v 47 obcích od 1 000 – 4 999 obyvatel 17,7 % populace a v 18 obcích čítajících 5 000 a více obyvatel žije 49,5 % populace. Lze tedy konstatovat, že sídelní struktura kraje je dosti rozdrobená s tím, že nejpočetněji jsou zastoupeny obce s počtem obyvatel menším než 500.

Průměrná populační velikost obce na Vysočině je nejmenší ze všech krajů a nedosahuje ani poloviny úrovně průměru v ČR.

Míra urbanizace je v celostátním srovnání třetí nejnižší. Vzhledem k vývoji migrace se podíl městského obyvatelstva v posledních letech snižoval. Nižší stupeň urbanizace se projevuje také v podprůměrné hustotě zalidnění.

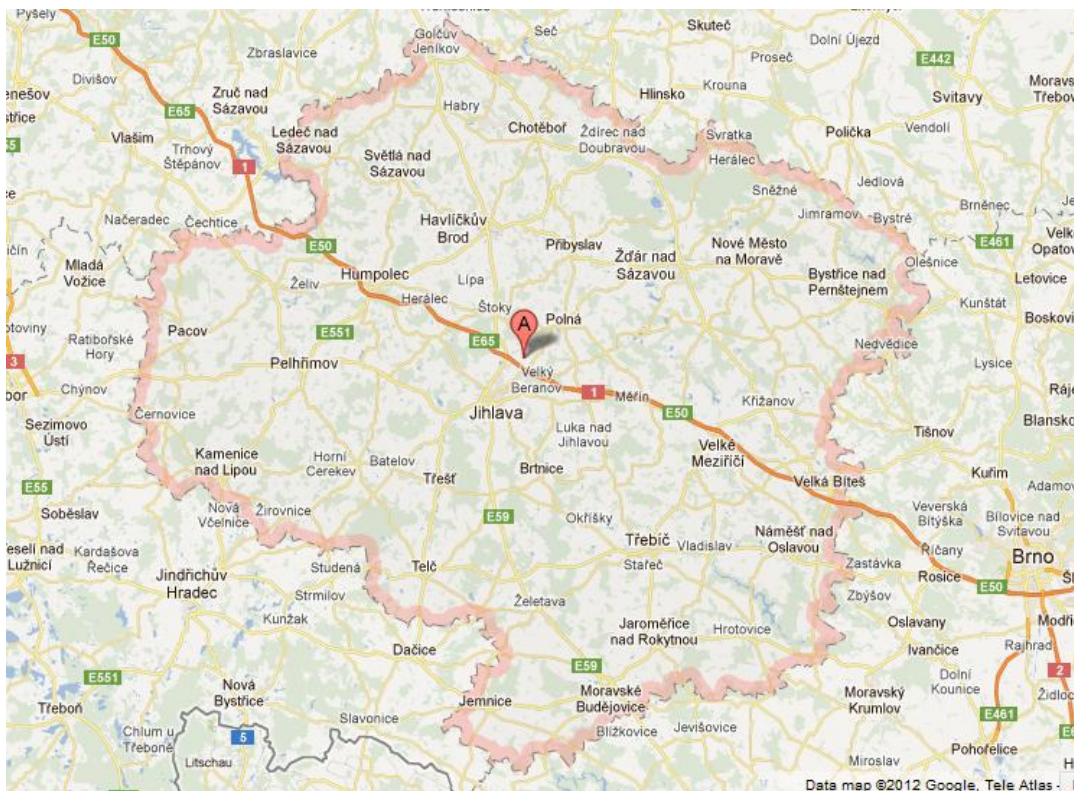
Další významnou odlišností je absence velké městské aglomerace. Jihlava s necelými 51 tis. obyvateli je na 21. místě v ČR podle počtu obyvatel a je jedním z nejmenších krajských měst.

Kraj je umístěn v dopravním i populačním středu země. Vysočinou prochází hlavní dopravní tepna České republiky - dálnice D1. Ekonomika východní části kraje je ovlivněna sousedící brněnskou aglomerací, severozápadní část kraje je již spádovou oblastí hlavního města Prahy. Strategická poloha Vysočiny proto v posledních letech přilákala řadu zahraničních investorů, kteří sem soustřeďují nejen výrobní kapacity, ale rovněž výzkum a vývoj.

Míra nezaměstnanosti v kraji je pod průměrem ČR. Vzdělanostní struktura obyvatel je však vzhledem k celorepublikovému průměru podprůměrná. Z důvodu takto dané sídelní struktury patří kraj Vysočina vedle kraje Jihočeského a Plzeňského ke krajům s objektivně menšími vzdělávacími zařízeními a vyššími jednotkovými náklady, což se projevuje v síti škol i v ekonomice školství v kraji.

(Stránky kraje Vysočina. 2008)

Obrázek 3: Kraj Vysočina 2

Zdroj: Google Maps

3.2 Demografický vývoj v kraji

Věková struktura obyvatel Vysočiny je v kontextu ČR poměrně příznivá. Je zde poměrně vysoký podíl dětí, podíl starých obyvatel je v kraji mírně nadprůměrný, což je důsledkem dvou faktorů: vysoké naděje na dožití a nízkého stupně urbanizace. I na Vysočině však probíhá proces stárnutí populace, a pokud nedojde ke změně, lze v příštích letech očekávat urychlení tohoto procesu. Díky vyššímu podílu dětí i vyššímu zastoupení starších obyvatel je v kraji relativně nízké zastoupení obyvatel v produktivním věku. Věková struktura obyvatel kraje Vysočina je znázorněna v grafu č. 6.

Pro vývoj celkového počtu obyvatel je dále významná migrace. V letech 1999 až 2002 měl kraj záporné saldo migrace, tzn., že počet obyvatel se snižoval jak přirozeně,

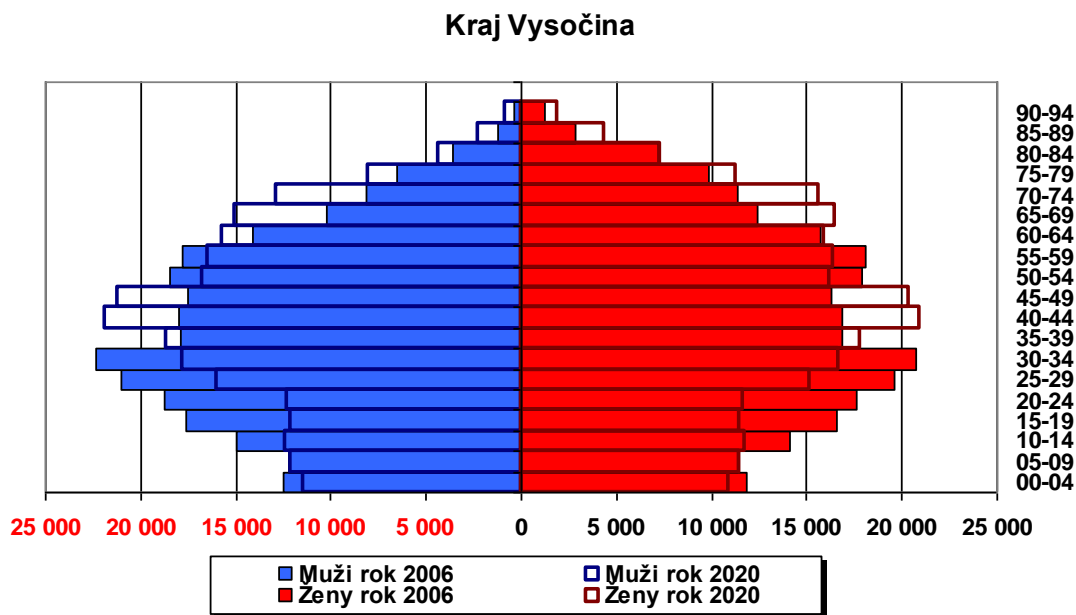
tak i díky migrací. V roce 2006 se na Vysočinu přistěhovalo o 538 lidí více, než se vystěhovalo. Kladného salda migrace bylo dosaženo aktivní bilancí stěhování se zahraničím. V příštích letech bude význam zahraniční migrace pro vývoj celkového počtu obyvatel s největší pravděpodobností narůstat.

Pokud jde o školní docházku, předpokládá se rychlejší snižování počtu dětí a mladých lidí vzhledem k poklesu porodnosti v 90. letech. Pokles počtu dětí ve věku mateřských škol a prvního stupně základních škol již zastavil. To je patrné i z grafu č. 7, kde je zobrazen vývoj počtu dětí v mateřských školách v období 2006 – 2015. Počet dětí ve věku povinné školní docházky však v roce 2010 poklesl oproti roku 2007 o cca 4 tisíce žáků, jak je vyobrazeno v grafu č. 8. Mladých lidí ve věku 15 - 19 let bylo po roce 2010 o cca 3,5 tisíce méně oproti roku 2007 (viz následující graf) a úměrně se snížil i počet mladých lidí ve věku 20 - 24 let. To se samozřejmě odrazilo v počtech žáků jednotlivých stupňů škol. Na středních školách se pokles počtu dětí silně projevil po roce 2008 (do roku 2012 klesl počet žáků nastupujících do 1. ročníků středních škol o třetinu).

Podle zpracované projekce by měl počet obyvatel kraje Vysočina v následujícím období klesat. Počet obyvatel regionu by tak z dnešních zhruba 512 000 osob měl klesnout na 424 000 osob, což představuje pokles přibližně o jednu pětinu. Co však je na výsledcích projekce obzvláště neuspokojivé, jsou změny v podílech obyvatelstva podle věku. V roce 2050 by měl být počet dětí mladších 15 let 52 100 (12,3 % z celkového počtu obyvatelstva) proti počtu 71 800 (15 %) v roce 2006. Téměř dvojnásobně se v roce 2050 zvýší počet lidí ve věku nad 65 let, tato skupina bude tvořit bezmála jednu třetinu z odhadovaného celkového počtu obyvatelstva kraje. Podíl obyvatel v produktivním věku by pak klesl ze 70,3 % na 55,0 %.

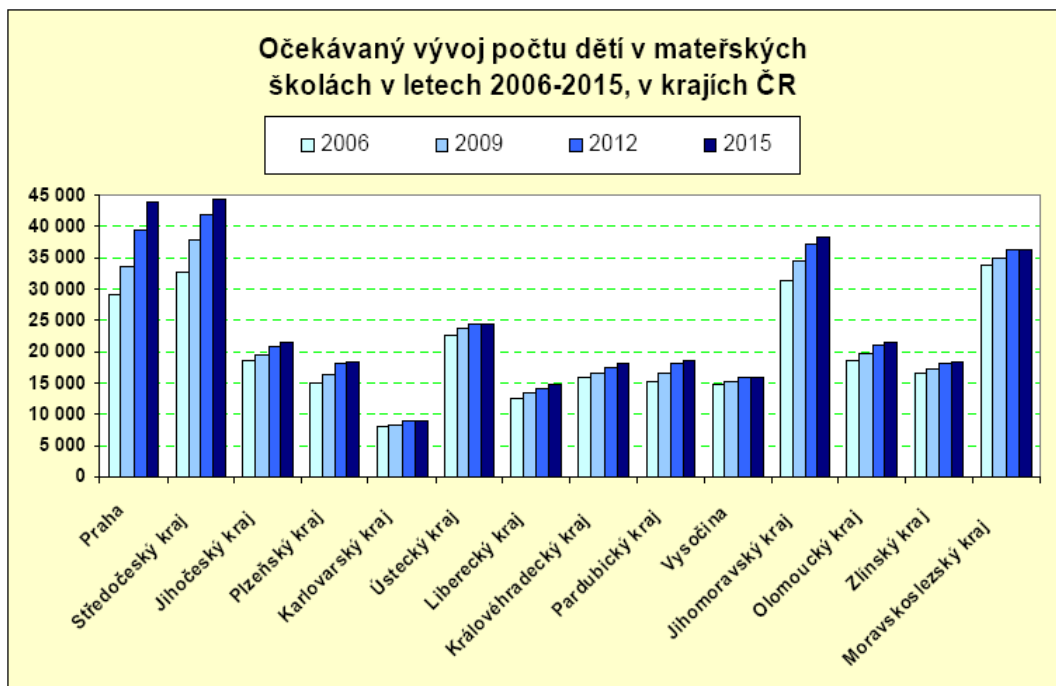
(Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy kraje Vysočina. 2008)

Graf 6: Věková struktura v kraji Vysočina

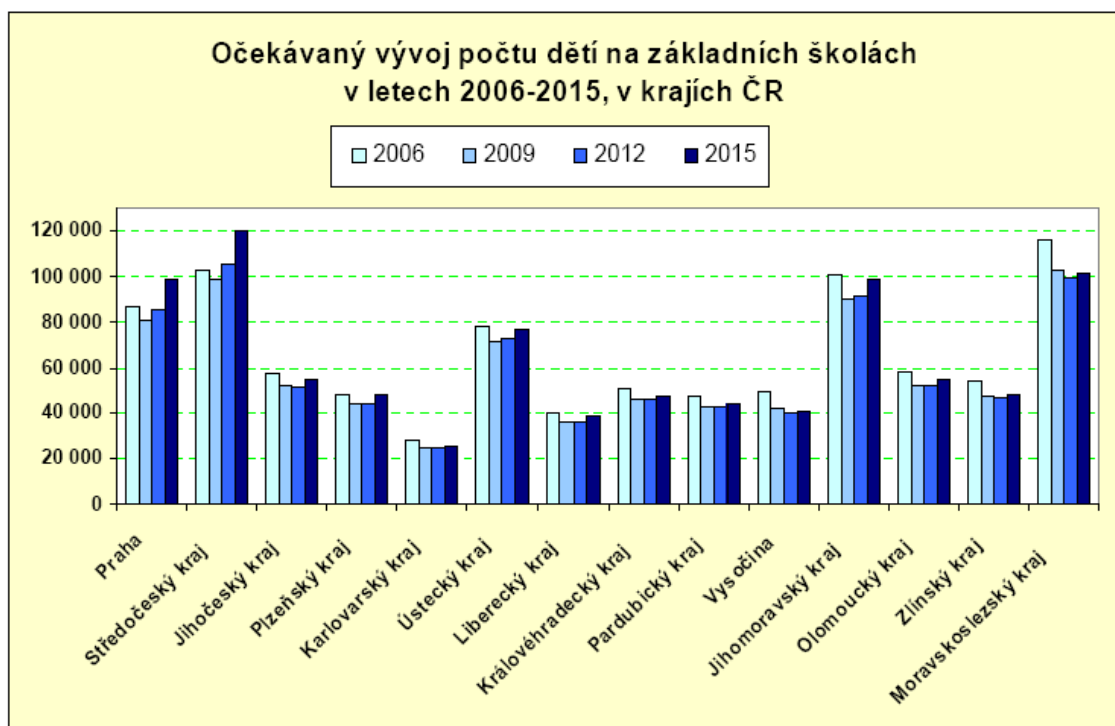
Zdroj: Podkladová studie k dlouhodobému záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji Vysočina 2008

Graf 7: Očekávaný vývoj počtu dětí v mateřských školách v letech 2006 – 2015 v krajích ČR

Zdroj: Podkladová studie k dlouhodobému záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji Vysočina 2008

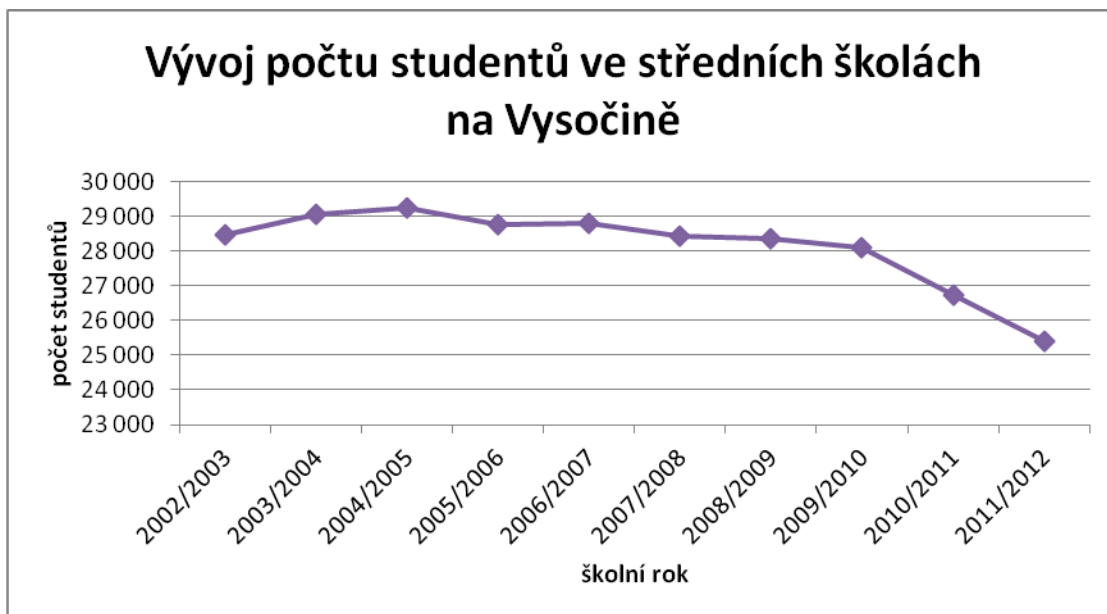
Graf 8: Očekávaný vývoj počtu dětí na základních školách v letech 2006 - 2015 v krajích ČR

Zdroj: Podkladová studie k dlouhodobému záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji Vysočina 2008

V grafu č. 9 je uveden demografický vývoj studentů středních škol v kraji Vysočina v období od školního roku 2002/2003 do roku 2011/2012. Pokles populace v tomto věku je znatelný – počet žáků středních škol se během necelých 10 let snížil o cca 5,5 tisíc. Nejvíce jsou tyto změny citelné ve školním roce 2011/2012 a předpokládá se, že během dalších let bude počet obyvatel v tomto věku dále klesat.

Graf 9: Vývoj počtu studentů ve středních školách na Vysočině

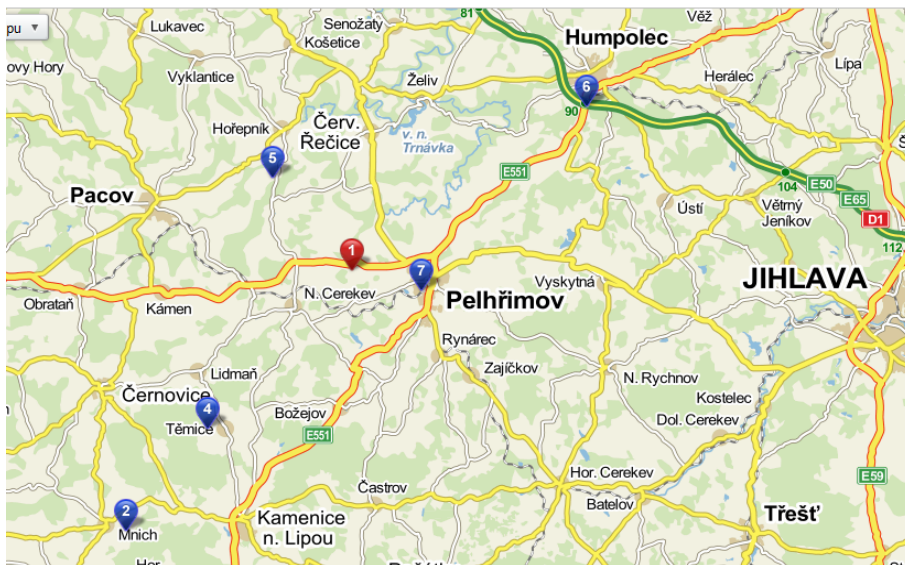

Zdroj: Vytvořeno autorkou dle pramenů ČSÚ

3.3 Pelhřimovsko

Okres Pelhřimov leží v kraji Vysočina na jihovýchodě České republiky. Jeho sídlem je město Pelhřimov. Rozloha okresu činí 1 290 km², počet obyvatel 72 339 osob (hustota zalidnění je 56 obyvatel na 1 km²). V okrese Pelhřimov se nachází 120 obcí, z toho 9 měst a 3 města s rozšířenou působností.

Obrázek 4: Pelhřimov

Zdroj: mapy.cz

Město Pelhřimov leží v Českomoravské vrchovině, v kraji Vysočina. Je to okresní město s 16 707 obyvateli (k 1. 1. 2010). Je často nazýváno „Bránou Vysočiny“ pro své umístění na okraji Českomoravské vrchoviny. Pelhřimov leží přibližně v polovině cesty po dálnici D1 mezi Prahou a Brnem, 27 km západně od krajského města Jihlavy, 74 km severovýchodně od Českých Budějovic a 93 km jihovýchodně od Prahy. Aglomerace je střediskem rozsáhlé bramborářské oblasti. Pelhřimov je také známý jako „Město rekordů a kuriozit“, nachází se zde i muzeum rekordů a kuriozit a každoročně se koná festival „Pelhřimov, město rekordů a kuriozit“, který sem přiláká nejednoho návštěvníka.

Pelhřimov láká turisty svými četnými památkami, ať už je to nejstarší kostel Sv. Víta z 13. století, vyhlídková věž Sv. Bartoloměje nebo Zámek pánů z Říčan. V okolí Pelhřimova se také nachází mnoho turistických a cyklistických stezek.

Pelhřimov je významným průmyslovým střediskem. Zastoupen je zde průmysl potravinářský, strojírenský a spotřební. Potravinářský průmysl zpracovává zejména zemědělské plodiny pěstované na území okresu. Škrobárny Pelhřimov zpracovávají brambory na škroby, krmiva a kaše. V Pelhřimově se nachází i pobočka Jihočeských mlékáren

MADETA, která zpracovává mléko, a mlýnsko-pekárenský závod Adélka, a.s. Nachází se zde také pivovar Poutník, který produkuje nepasterizované pivo. V oboru strojírenství je nejvýznamnějším podnikem Agrostroj, a.s., jehož hlavní činností je výroba zemědělských strojů a dílů pro nákladní automobily. Tradicí je v Pelhřimově výroba kartáčových výrobků, kterou zajišťuje firma Spojené kartáčovny SPOKAR. Celková nezaměstnanost ve městě se pohybuje okolo 3 %.

Město nabízí i velké množství služeb pro veřejnost. Je zde dostatek stravovacích i ubytovacích zařízení, možností pro kulturní vyžití – divadlo, nově zrekonstruované kino včetně 3D technologie nebo kulturní dům Máj, kde se často konají různé koncerty nebo divadelní představení.

V Pelhřimově si přijdou na své i milovníci sportů. Nedaleko autobusového nádraží se nachází rozsáhlý sportovní areál se zimním stadionem, atletickým hřištěm, fotbalovým hřištěm, tenisovými kurty a krytým plaveckým bazénem.

Co se týče vzdělávacích služeb, základní vzdělání poskytují 4 základní školy a jedna škola speciální, střední potom gymnázium, obchodní akademie, střední hotelová škola, střední odborné učiliště a střední průmyslová škola. Ve městě najdeme i Vyšší odbornou školu hotelovou.

(Pelhřimov. 2012)

3.4 Optimalizace sítě středních škol v kraji Vysočina

Optimalizace sítě středních škol je dlouhodobý proces, který byl Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy zahájen již v roce 1997. Po reformě státní správy, kdy zřizovací kompetence škol a školských zařízení přešly na územní samosprávné celky – kraje, tento proces různým tempem pokračoval i v těchto krajích. Hlavními důvody pro realizaci optimalizace byly ty, že po nastolení demokracie v roce 1989 se v České republice projevil změny v požadavcích na českou vzdělávací soustavu. Dodržení těchto nových požadavků je předpokladem pro růst konkurenceschopnosti naší ekonomiky. Druhým důvodem byl výrazný dlouhodobý pokles počtu žáků nastupujících do střed-

ních škol v důsledku demografického vývoje. Tyto zmíněné faktory mají zásadní vliv na středoškolské vzdělávání, a to:

- v počátečním vzdělávání nelze naučit všechno (středoškolské vzdělávání se stále více zaměřuje na rozvoj tzv. klíčových kompetencí)
- odborné (kvalifikační) vzdělávání je poskytováno ve vyšších stupních (rozvoj terciárního vzdělávání; středoškolské vzdělávání má spíše všeobecný charakter; posunuje se věková hranice rozhodování o výběru profesní specializace)
- další vzdělávání se stává nutností (středoškolské vzdělávání se stává součástí celoživotního vzdělávání, poskytuje totiž obsahový i metodický základ pro vzdělávání v dalších letech a vytváří potřebné předpoklady pro další vzdělávání dospělých)
- zvyšují se náklady na vzdělání (v souladu s technologickým pokrokem rostou náklady na vybavení, náklady na mzdy a vzdělávání pracovníků; tím vzrůstá tlak na výši veřejných finančních prostředků, což podněcuje snahy alespoň část prostředků nepřidělovat plošně, ale účelově prostřednictvím programů)
- narůstá potřeba mezinárodní komunikace (střední školy by měly přispět k připravenosti svých absolventů komunikovat s okolním světem a podporovat tak jejich mobilitu, pocit rovnocennosti a sebevědomí).

V současnosti se síť středních škol nachází na pokraji druhého výrazného poklesu, kdy je během čtyř let očekáván pokles počtu patnáctiletých žáků cca o 28%. Tento neobvyklý pokles se v oblasti středoškolského vzdělávání projeví:

- ✓ poklesem počtu tříd a klesáním počtu učitelů, zmenšením průměrné velikosti škol,
- ✓ snižováním naplněnosti třídních kapacit; je to pozitivum z hlediska lepší efektivity vzdělávání (čím méně je ve třídě žáků, tím lépe si danou problematiku osvojí, neboť pedagog se jim může věnovat individuálněji), ale současně klesá efektivita využívání finančních zdrojů,

- ✓ ohrožením existence oborů, které mají potíže s naplněním, a to jak studijních, tak učebních, zejména v menších školách a ve školách, které se nacházejí ve městech s menší spádovou oblastí (menší města),
- ✓ nápadným poklesem počtu žáků v učebních oborech,
- ✓ výrazným nárůstem podílu žáků v gymnáziích,
- ✓ snížením oborové nabídky, v některých případech i zánikem oborů (zejména ve školách s menší přirozenou spádovou oblastí)
- ✓ růstem počtu „kombinovaných“ tříd, což jsou třídy složené z žáků z různých oborů a ročníků.

Podobné důsledky vyvstaly i v síti základních škol. V případě středních škol je však situace komplikovanější, protože zde existuje více oborů, strukturovaných podle typu a úrovně předchozího dosaženého vzdělání, namísto jednoho směru, jak je tomu u základních škol. Tento fakt zásadně znemožňuje a prodražuje proces vytváření spojených tříd. Pokles počtu žáků tím pádem nezasáhne pouze školy jako celek, ale i jednotlivé obory. Je to ovšem nevyhnutelné z hlediska zefektivnění vynakládání finančních prostředků na školství.

S náhlým poklesem by se snadněji měly vyrovnat školy s jedním naplněným oborem nebo velké školy s širokou nabídkou oborů. Oba typy škol by se mohly stát oporou pro zachování jiných, méně žádaných oborů a přispět tak k zachování dostupnosti, rozmanitosti a kvality vzdělávání i v místech, kde by takové obory zanikly.

Opatření, které umožňuje současně pokrýt na oba důvody, je vytváření či zachování dostatečně velkých subjektů. Jejich existence:

- zvyšuje šanci na zachování forem středoškolského vzdělání i v menších městech,
- vytváří podmínky pro zachování společensky potřebných oborů středních škol s malou naplněností (např. strojírenské nebo stavebních učebních obory),
- usnadňuje přizpůsobení vzdělávání individuálním potřebám (např. získání dvojí kvalifikace) a umožňuje odložit definitivní rozhodnutí o profesní specializaci, čímž snižuje studijní neúspěšnost,
- vytváří podmínky pro další vzdělávání dospělých,

- usnadňuje propojení počátečního a dalšího vzdělávání, zvýšení významu škol v mikroregionu, jejich silnější vazbu na podniky,
- zvyšuje možnost vzájemného obohacování jednotlivých druhů studia a také odstraňování bariér mezi nimi,
- umožňuje lepší využití kapacity a potenciálu škol (budov, vybavení, odbornosti pedagogů), a tím snížení jednotkových provozních nákladů,
- umožňuje lepší dostupnost dalších finančních zdrojů (prostředky z grantových programů nebo evropských strukturálních a rozvojových fondů),
- zvyšuje kvalifikační předpoklady pro zapojení škol do mezinárodní komunikace,
- zlepšuje kvalifikovanost řídicích, správních a ekonomických činností a usnadňuje strategické řízení.

(Východiska a průběžné vyhodnocení optimalizace sítě středních škol, 2011)

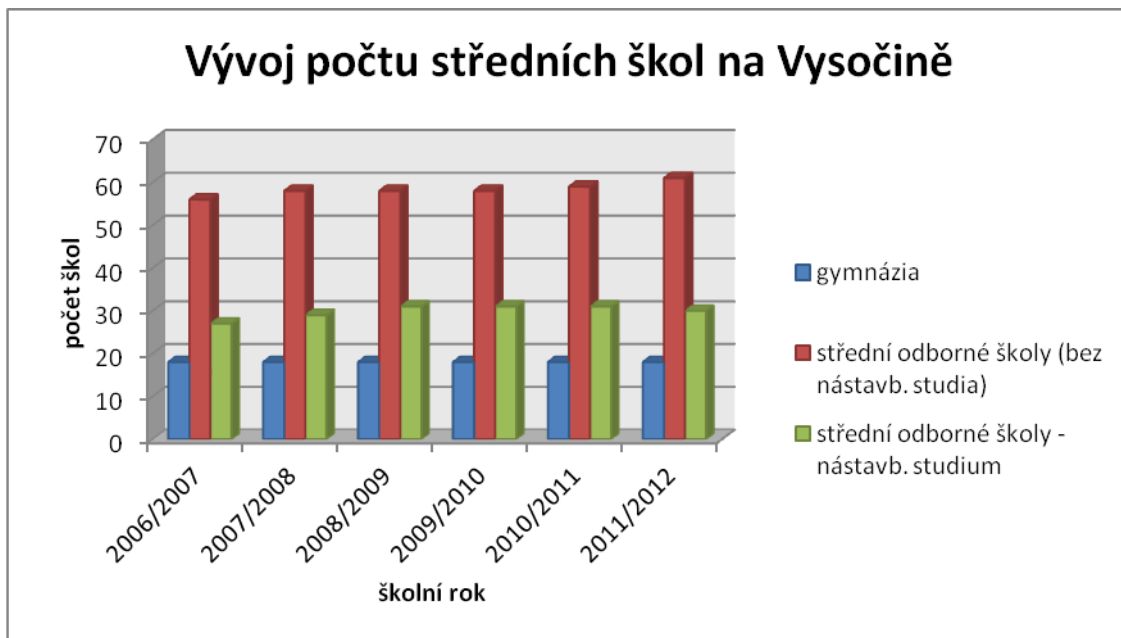
3.4.1 Analýza optimalizace sítě středních škol v kraji Vysočina

„Za období od roku 2001 došlo ke změnám u 44 středních škol a školských zařízení jim sloužících (z toho 33 středních škol, 5 školních statků, 2 domovy mládeže, 4 střediska praktického vyučování). 4 školní statky byly zrušeny, ostatní subjekty byly sloučeny do 16 nástupnických právních subjektů. Průměrná velikost slučovaných škol vzrostla mezi školními roky 2003/04 a 2006/07 na dvojnásobek (330 na 657). Dále došlo ke sloučení 9 základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami do 2 právních subjektů.“ (Východiska a průběžné vyhodnocení optimalizace sítě středních škol, 2011)

V tomto období bylo cílem těchto úprav sítě středních škol především příprava škol na prudký pokles počtu žáků od roku 2008, dále systémová opatření (transformace služeb školám na privátní subjekty, přičlenění středisek praktického vyučování a domovů mládeže ke středním školám, snížení počtu školních statků) a v neposlední řadě byl zahájen proces vytváření silných regionálních oborově zaměřených center, tj. větší školy s

různými, avšak podobnými obory. Vývoj počtu středních škol od školního roku 2006/2007 do roku 2011/2012 podle jednotlivých typů škol je znázorněn v grafu č. 10.

Graf 10: Vývoj počtu středních škol na Vysočině

Zdroj: Vytvořeno autorkou dle pramenů ČSÚ

Prioritou procesu optimalizace sítě středních škol bylo zajištění dalšího rozvoje v podmínkách výrazného poklesu počtu žáků. Slučování středních škol, pokud současně nedošlo k poklesu počtu studentů, v žádném případě neznamenalo okamžité stěhování do nových prostor a snižování počtu pedagogických pracovníků. Sloučením naopak získalo vedení školy větší prostor pro přípravu a provádění nezbytných personálních opatření, a tak zmírnilo jejich dopad. V některých případech se dokonce vyskytly nové možnosti v podobě lepších prostorových a materiálních kapacit. Nešlo o zánik studijní nabídky nebo o snížení kvality, došlo pouze ke spojení typů škol, oborů, stupně vzdělání, způsobu vzdělání do širšího organizačního a institucionálního rámce ve sloučené škole.

Za sledované období došlo k ne tak výraznému poklesu počtu studentů středních škol, důsledky provedené optimalizace jejich sítě se tak neprojeví v takovém rozsahu. Ve větším rozsahu se tyto důsledky projeví až v nadcházejícím období, kdy je očekáván

razantnější pokles počtu žáků středních škol. Tyto důsledky je obtížné kvantitativně zkoumat pro jednotlivé školy, proto jsou zde vzájemně porovnána data mezi lety 2004 a 2007. V příloze č. 1 je uveden přehled sloučených škol, porovnání počtů žáků, počtů školních zaměstnanců a vývoj mzdových a provozních nákladů ve sledovaném období. Tabulka nás také seznamuje s vyčíslením úspory nákladů sloučených škol v porovnání s náklady škol před sloučením.

Co se týká počtu studentů, ve sloučených i nesloučených školách přirozeně došlo k poklesu jejich počtu, vzhledem k celkovému poklesu této věkové skupiny. Přesná čísla zobrazuje tabulka č. 3.

Tabulka 3: Počet studentů ve sloučených a nesloučených středních školách

Název	Počet žáků dle stat. výkazů					
	školní rok 2003/04			školní rok 2006/07		
	denní	zam	přepoč.	denní	zam	přepoč.
Střední školy celkem	24908	1411	25378	24071	1292	24502
Sloučené střední školy	10894	764	11148	10519	938	10832
Nesloučené střední školy	14014	647	14230	13552	354	13670

Zdroj: Východiska a průběžné vyhodnocení optimalizace sítě středních škol

Z tabulky můžeme vidět, že podíl studentů v denním studiu ve sloučených školách se nijak zvlášť nezměnil (43,7%), podíl studentů ve studiu při zaměstnání u sloučených škol dokonce vzrostl o 18,5%. Lze tedy obecně říci, že mnohé argumenty hovořící proti slučování škol, že sloučením dojde k odchodu žáků, se nepotvrdily. Sloučené školy naopak byly schopny udržet si podmínky pro studium dospělých při zaměstnání.

Průměrné mzdové náklady u obou skupin škol vzrostly, naopak snížil se počet pracovníků (viz tabulka č. 4).

Tabulka 4: Mzdové náklady a počty pracovníků

Název	Mzdové prostředky čerpání			Počty pracovníků hlavní činnosti			Průměrné mzdové náklady na pracovníka		
	2.Q 2004 tis.	2.Q 2007 tis.	Změna %	2.Q 2004 tis.	2.Q 2007 tis.	Změna %	2.Q 2004 tis.	2.Q 2007 tis.	Změna %
Střední školy celkem	362375	410959	13,4	3498,15	3267,11	-6,6	103,59	125,79	21,4
Sloučené střední školy	170990	189337	10,7	1659,06	1528,79	-7,9	103,06	123,85	20,2
Nesloučené střední školy	191385	221622	15,8	1839,09	1738,32	-5,5	104,07	127,49	22,5

Zdroj: Východiska a průběžné vyhodnocení optimalizace sítě středních škol

Významný rozdíl lze však vypočítat v tempu růstu (poklesu). Zatímco u neslučovaných škol vzrostly mzdové náklady o 15,8%, u slučovaných byl růst menší, o 10,7%. U neslučovaných škol klesl počet zaměstnanců o 5,5%, u slučovaných škol o více, o 7,9%. Pokud by ke sloučení nedošlo, je zřejmé, že by školy nerealizovaly tak rozsáhlé úspory. V příloze č. 1 je zobrazena situace jednotlivých sloučených škol. Pokud by se chovaly stejně jako v průměru neslučované školy (index 1,158), vzrostly by osobní náklady za první dvě čtvrtletí roku 2007 až o 12,3 mil. Kč, což v současném období napjatého rozpočtu regionálního školství rozhodně není příznivá situace.

Podobná situace nastala v oblasti provozních nákladů hrazených z rozpočtu kraje – ty opět narostly u obou skupin škol (viz tabulka 5).

Tabulka 5: Provozní náklady

Název	Provozní prostředky schválené rozpočty		
	rok 2004 tis	rok 2007 tis	Změna %
Střední školy celkem	251608	285868	13,6
Sloučené střední školy	131442	145381	10,6
Neslučené střední školy	120166	140487	16,9

Zdroj: Východiska a průběžné vyhodnocení optimalizace sítě středních škol

Stejně jako v případě osobních nákladů je zde významný rozdíl v tempu růstu. U neslučovaných škol vzrostly provozní náklady o 16,9%, u slučovaných jen o 10,6%. Je tedy patrné, že školy po sloučení realizují větší úspory než školy neslučené. V příloze č. 2 je opět nastíněna situace jednotlivých sloučených škol. Pokud by se chovaly stejně jako v průměru neslučované školy (index 1,169), provozní náklady za rok 2007 by byly až o 9,3 mil. Kč vyšší.

Pokud bereme v úvahu náklady ve vztahu k výkonům (k počtu žáků), potvrzuje se skutečnost, že slučované školy lépe využily svůj nový potenciál k úsporným opatřením (viz tabulka 6)

Tabulka 6: Jednotkové náklady na žáka

Název	Průměrné provozní náklady na žáka			Průměrné mzdové náklady na žáka		
	2004 tis.	2007 tis.	Změna %	2003/04 tis.	2006/07 tis.	Změna %
Střední školy celkem	9,91	11,67	17,7	14,28	16,77	17,5
Sloučené střední školy	11,79	13,42	13,8	15,34	17,48	14,0
Nesloučené střední školy	8,44	10,28	21,7	13,45	16,21	20,5

Zdroj: Východiska a průběžné vyhodnocení optimalizace sítě středních škol

U sloučených i nesloučených středních škol se přirozeně zvýšily jednotkové náklady (celkový pokles počtu žáků, tzn. růst nákladů). Opět je výrazný rozdíl v tempu růstu. Provozní náklady u nesloučených škol vzrostly o 21,7%, mzdové náklady o 20,5%. U sloučených škol to bylo o 13,8%, resp. 14,0%. Opět se tedy potvrzuje fakt, že sloučené školy mají větší předpoklad pro využití nově nabytého potenciálu k úsporným opatřením.

V tabulce č. 7 uveden přehled provozních nákladů uspořených díky uvolnění nemovitostí v jednotlivých letech.

Tabulka 7: Přehled úspor provozních výdajů (v tis. Kč)

2004	580
Školní statek Telč	480
VOŠ, SZemŠ a SOU Bystřice nad P.	100
2005	950
SOU řemesel a služeb Mor. Budějovice	350
SOŠ a SOU Jihlava, K. Světlé	350
SPŠ, SOU, OU Třebíč	250
2006	1311
SOU řemesel a služeb Mor. Budějovice	466
SOŠ a SOU Jihlava, K. Světlé	457
SPŠ, SOU, OU Třebíč	60
OA Třebíč	112
SOŠ, SOUHumpolec	216
2007	640
G aSOŠ Ledec n. S. (želivka)	334
HŠ a OA Havlíčkův Brod (DM)	306
2008	896
VOŠ a SŠ vet, zem, zdrav Třebíč	366
SŠ Pelhřimov (DM U Agrostroje a ŠJ Křemešnická)	410
SŠ řemesel a služeb Moravské Budějovice	120
ŠJ Telč	zatím 0
vypořádání 4 školních statků	15 700

Zdroj: Východiska a průběžné vyhodnocení optimalizace sítě středních škol

Od roku 2004 došlo díky optimalizaci k uvolnění některých nemovitostí, a to se odrazilo na úsporách, které činí minimálně 12,8 mil. Kč (bez vlivu inflace). Od roku 2008 se předpokládá, že každoroční úspory v dalších letech budou minimálně 4,4 mil. Kč (plus inflace). Vypořádáním školních statků se jednorázově získalo 15,7 mil. Kč. Některé z těchto nemovitostí byly určeny k prodeji, část z nich zůstala v majetku kraje nebo byla převedena na města. Prodej nemovitostí se získalo celkem 38,3 mil. Kč.

Část z těchto peněz padla na investice do stavebních úprav, rekonstrukcí, modernizací objektů, a někdy i na úpravu prostor s cílem koncentrovat vyučování do menších objektů. Na druhé straně byly vynakládány prostředky na stavební úpravy prostor, případně rekonstrukce objektů.

Tabulka 8: Přehled uvolněných nemovitostí

Přehled uvolněných nemovitostí		
Označení	stav	získané prostředky v mil. Kč
školní statek Telč	převod na město	0
školní statek Třebíč	prodáno	7,1
domov mládeže Třebíč, Bráfova 35 (stavebka)	V prodeji	0
areál v Lesonicích	část převod obci, byty prodány	1,7
budova v Bystřici n. P., Příční	převod na město, závazek 8,0 mil Kč	0
areál dílen v Ledči n. S. Na Pláckách 644	část súš, část převod město	0
restaurace Želivka v Ledči	prodáno	3,5
bývalé SOU stavební v Třebíči, Kosmákova	v majetku kraje -odbor kultury	0
pozemek a byty Kyjovská v Havlíčkově Brodu	pozemek v majetku kraje, byty prodány	6
domov mládeže Pelhřimov, U Agrostroje	prodáno	20
DM Jihlava, Věžní	v majetku kraje	0

Zdroj: Východiska a průběžné vyhodnocení optimalizace sítě středních škol

Na závěr je vhodné poznamenat, co tento proces optimalizace sítě středních škol v kraji Vysočina přinesl. V první řadě zvýšil připravenost sítě středních škol na druhý očekávaný pokles studentů středních škol, kdy během let 2008-2012 poklesne počet žáků v této věkové skupině asi o 28%. Dále se díky optimalizaci podařilo zvýšit efektivnost využití lidských i materiálních zdrojů, vytvořily se podmínky pro zachování rozmanitosti oborů a podmínky pro různé typy středoškolského vzdělávání i v menších městech kraje s menší přirozenou spádovou oblastí. Proces optimalizace také ukázal, že je možné dosáhnout úspor provozních a mzdových nákladů u slučovaných škol, a to ve velkém rozsahu. Zanedbatelné nejsou ani přínosy z prodeje uvolněných nemovitostí, kterým kraj získal celkem 38,3 mil. Kč.

(Východiska a průběžné vyhodnocení optimalizace sítě středních škol, 2011)

4. Závěr

Cílem této práce bylo vyhodnotit optimalizaci sítě středních škol z hlediska její efektivity. Původním záměrem autorky bylo zkoumat tento proces optimalizace na Pelhřimovsku, z důvodu zvýšení vypovídací schopnosti analyzovaných dat však autorka zkoumanou oblast rozšíří, a to na celý kraj Vysočina, kde se okres Pelhřimov nachází.

Od roku 2001 došlo ke změnám u celkem 44 středních škol a jejich zařízení. Za sledované období však nedošlo k tak výraznému poklesu počtu studentů středních škol, důsledky provedené optimalizace se tak neprojevíly v takovém rozsahu. Protože se tyto důsledky obtížně kvantitativně zkoumají u jednotlivých škol, autorka zde vzájemně porovnává data mezi lety 2004 a 2007.

Co se týče počtu studentů, tak podíl studentů v denním studiu ve sloučených školách se výrazně nezměnil, ale podíl studentů při zaměstnání u sloučených škol dokonce vzrostl. Lze tedy říci, že místo toho, aby došlo k odlivu žáků, jak tvrdili odpůrci slučování, došlo k opaku a sloučené školy tak potvrdily, že jsou schopny vytvořit dobré podmínky pro vzdělávání dospělých při zaměstnání.

Z hlediska průměrných mzdových nákladů a provozních nákladů je zajímavé tempo jejich růstu – sloučené i nesloučené školy sice vykazaly růst obou typů nákladů, ale u slučovaných škol byly náklady v konečném důsledku nižší. Je tedy zřejmé, že sloučené školy realizují větší úspory než nesloučené. U nákladů ve vztahu k výkonům (tzn. k počtu žáků) je situace stejná.

Další nespornou výhodou optimalizace sítě středních škol v kraji Vysočina jsou příjmy z prodeje školních nemovitostí, které se díky sloučení škol uvolnily. Kraj tímto způsobem získal 38,3 mil. Kč, což není zanedbatelná částka.

Je celkem na místě poznamenat, že pozitiva plynoucí ze slučování středních škol v kraji Vysočina určitě převažují jejich negativa. Proces optimalizace má také za následek zvýšení efektivity využití lidských a materiálových zdrojů, vytvoření podmínek pro zachování rozmanitosti oborů, které by se musely uzavřít z důvodu klesající demografické křivky a snižování veřejných výdajů na oblast regionálního školství. Optimalizace také ukázala, že je možné dosáhnout úspor v provozních, mzdových i jednotkových

nákladech u sloučených škol, což je při současném stavu české ekonomiky určitě důležitý fakt.

Na základě zjištěných skutečností a porovnání nákladů slučovaných a neslučovaných škol je možné konstatovat, že proces optimalizace sítě středních škol na Vysočině je efektivní, a to nejen z ekonomického, ale i společenského hlediska.

5. Résumé

The goal of this bachelor thesis was to evaluate the optimization of the secondary school network in terms of its effectiveness. Author's original intent was to study this process in Pelhřimov region. Due to increase in relevance to analyzed data the studied area is expanded to Vysočina district where Pelhřimov region is located.

At first author studied the discussed problems in specialized literature and on the Internet. Then the district Vysočina and its demographic development were introduced. A short chapter is dedicated to Pelhřimov region, too. Next author elaborated the analysis of the secondary school network optimization in Vysočina district, its solutions, expectations and its impact. To fulfil the goal of the thesis author used the document „Solutions and continuous evaluation of the secondary school network optimization“.

Since 2001 were 44 secondary schools and its organizations changed. There wasn't any considerable drop of the number of secondary school students. Therefore the performed optimization consequences didn't show its effects in such a wide range. These consequences are difficult to study quantitatively for individual schools so author compared the data between years 2004 and 2007.

As far as the number of students is concerned the proportion of students in daily study in merged schools didn't change significantly. But the proportion of students in merged schools who study and work altogether even increased. It's possible to say that merged school confirmed that they are able to create good conditions for education of adults who are employed.

In terms of average labour costs and average operating expenses there is an interesting pace of its rise. Both types of costs in merged and unmerged schools grew but there were ultimately lower costs in merged schools. It's obvious that merged schools realize higher savings than unmerged ones. In regard to costs of one student it's the same situation.

Another indisputable advantage of secondary school network optimization in Vysočina district are incomes thanks to selling of school properties which were released due to merging. District has obtained 38.3 million Czech crowns this way.

It's necessary to say that positives follow from secondary school network optimization in Vysočina district outweigh the negatives. The consequence of the optimization is also increasing of human and material resources utilization, creating of conditions for subjects diversity maintenance which would have to be closed due to demographic development and reduction of state funds. It has shown that it's possible to save in the area of operating expenses and labour and one student costs.

With the discovered facts and comparing of merged and unmerged school costs it's necessary to say that the secondary school network optimization process in Vysočina district is effective not just from the economic but social point of view, too.

6. Seznam použité literatury

Knižní publikace

1. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. Vydal ASPI, Praha 2008, stran 712. ISBN 978-80-7357-351-5.
2. OCHRANA, F., PAVEL, J., VÍTEK, L. A KOL. *Veřejný sektor a veřejné finance -- Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Vydal Grada Publishing, a.s., Praha 2010, stran 264. ISBN 978-80-247-3228-2.
3. STRECKOVÁ, Y. *Teorie veřejného sektoru*. Brno: Masarykova univerzita, 1998.
4. OCHRANA, F. *Veřejný sektor a efektivní rozhodování*. Praha: Management Press, 2001.
5. OCHRANA, F., Šumpíková Fantová, M., Pavel, J., Němec, J. a kol. *Efektivnost zabezpečování vybraných veřejných služeb na úrovni obcí*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. Nakladatelství Oeconomia, 2007. ISBN 978-80-245-1259-4.

Internetové zdroje

1. Public services. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 2012. vyd. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Public_service>
2. *Informační systém VŠFS* [online]. 2006. [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <is.vsfs.cz/el/6410/zima2006/BK_VSSV_2/VSSV-komb.1_4_.ppt>
3. *Struktury systémů vzdělávání, odborné přípravy a vzdělávání dospělých v Evropě* [online]. 2003. [cit. 2011-11-24]. Dostupné z:

- <http://www2.statpedu.sk/buxus/docs/sys_vzdel_v_zahranici/system_vzdelavani_a_CR_cesky.pdf>
4. Česká republika. Listina základních práv a svobod. Praha, 1992. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>
 5. Česká republika. Zákon 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících. 2004. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/mladez/zakon-c-563-2004-sb-o-pedagogickych-pracovnicich>>
 6. Česká republika. Zákon č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. 2006. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-c-179-2006-sb-o-overovani-a-uznavani-vysledku-dalsiho-vzdelavani>>
 7. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Legislativa - Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97* [online]. 2012. [cit. 2011-11-25]. Dostupné z : <http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/legislativa_mezinarodni_klasifikace_vzdelani_isced_97>
 8. Reforma školství v České republice. In: *Reforma školství v České republice* [online]. Praha: Člověk v tísni - společnost při ČT, o.p.s., 2006 [cit. 2011-11-28]. Dostupné z: <http://www.varianty.cz/reforma-prirucka.pdf>
 9. VÚT Brno, Stavební fakulta. *Česká vzdělávací soustava a alternativní školy* [online]. 2009, 9 s. [cit. 2011-11-27]. Dostupné z: <www.fce.vutbr.cz/SPV/huv/.../05_soustava_a_alternativy.doc>
 10. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy z roku 2005*. Dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-ceske-republiky>>
 11. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy z roku 2007*. Dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-msmt-2007>>
 12. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy na období 2011 - 2015*. Dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-1>>
 13. *Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství)* Č.j.: 25461/2009 – 20. 2009. Dostupné z WWW:

- <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>>
14. *Stránky kraje Vysočina*. 2008. Dostupné na WWW: <<http://www.kr-vysocina.cz>>
 15. Webdispečink. 1999 – 2012. Dostupné z WWW:
<<http://www.webdispatcher.eu/kontakty.php?kraj=4>>
 16. *GOOGLE MAPS. Kraj Vysočina [online]*. 2012 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z:
<http://maps.google.cz/maps?q=kraj+vyso%C4%8Dina&oe=utf-8&rls=org.mozilla:cs:official&client=firefox-a&um=1&ie=UTF-8&hl=cs&sa=N&tab=wl>
 17. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy kraje Vysočina*. 2008. Dostupné na WWW: <<http://www.kr-vysocina.cz/dlouhodobě-zamery-vzdelavani/ds-300669/p1=10285>>
 18. *MAPY.CZ. Pelhřimov [online]*. 2012 [cit. 2012-04-21]. Dostupné z:
<<http://www.mapy.cz/#q=okres%20pelh%C5%99imov&t=s&x=14.942561&y=49.488465&z=7>>
 19. Pelhřimov. In: *Wikipedia: the free encyclopedia [online]*. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2012 [cit. 2012-04-30]. Dostupné z:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Pelh%C5%99imov#Kostel_svat.C3.A9ho_V.C3.ADta
 20. *Východiska a průběžné vyhodnocení optimalizace sítě středních škol*, 2011. Dostupné na WWW: <<http://www.kr-vysocina.cz/vyhodnoceni-slučovani-strednich-skol-z-let-2003-2005/d-4031919/p1=2082>>

7. Seznam grafů, obrázků, tabulek a příloh

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj financování školství	23
Graf 2: Počet živě narozených dětí	27
Graf 3: Vývoj počtu dětí, žáků a studentů.....	28
Graf 4: vývoj počtu mateřských a základních škol v období 1989/1990 - 2007/2008	30
Graf 5: Vývoj počtu středních škol v období 1989/1990 - 2007/2008	31
Graf 6: Věková struktura v kraji Vysočina	36
Graf 7: Očekávaný vývoj počtu dětí v mateřských školách v letech 2006 – 2015 v krajích ČR... 36	
Graf 8: Očekávaný vývoj počtu dětí na základních školách v letech 2006 - 2015 v krajích ČR ... 37	

Seznam obrázků

Obrázek 1: Schéma vzdělávacího systému ČR ve školním/akademickém roce 2009/2010	20
Obrázek 2: Kraj Vysočina.....	32
Obrázek 3: Kraj Vysočina 2.....	34
Obrázek 4: Pelhřimov	39

Seznam tabulek

Tabulka 1: Mezinárodní standardní klasifikace ve vzdělávání ICSED 97	14
Tabulka 2: Přehled kódového značení úrovní vzdělávání podle ISCED 97	15
Tabulka 3: Počet studentů ve sloučených a nesloučených středních školách	45
Tabulka 4: Mzdové náklady a počty pracovníků	45
Tabulka 5: Provozní náklady.....	46
Tabulka 6: Jednotkové náklady na žáka	47
Tabulka 7: Přehled úspor provozních výdajů (v tis. Kč).....	48
Tabulka 8: Přehled uvolněných nemovitostí.....	49

Seznam příloh

Příloha 1: Vyhodnocení slučování z let 2003 – 2005 v kraji Vysočina.....	58
--	----

8. Přílohy

Příloha č. 1: Vyhodnocení slučování z let 2003 – 2005 v kraji Vysočina

